

ثمره فؤاد - قسمت سوم: وارث علم

پس از مرحوم آقای حاج محمد کرمانی اعلی‌الله مقامه، شخصی میتوانست جانشین آن بزرگوار باشد که از لحاظ مراتب علمی مانند ایشان بوده و بتواند جمیع علوم را از روایات اهل بیت علیهم السلام استخراج نماید و بر هر شبهه و سؤالی پاسخگو باشد.

در این مقام است که مدعیان باطل رسوا خواهند شد چنانکه شاعر میگوید **کل من یدعی ما لیس فيه** - **کذبته شواهد الامتحان** و این از اعظم دلایل حقانیت مرحوم آقای حاج محمد کرمانی اعلی‌الله مقامه است که حقاً وارث علم پدر بود و میتوان گفت که حتی بیش از پدر بزرگوارش اعلی‌الله مقامه اظهار علم نمود، چنانکه از ایشان بالغ بر 179 رساله و 13 فائده و 5 مراسله و 2096 درس و 1923 موعظه و 11 وارده به یادگار مانده است و برخی از موضوعاتی که در آن قلم فرسایی نموده آند عبارت است از، فقه و اصول و اعتقادات و طریقت و حکمت و ریاضیات و طب و علوم غریب و علوم طبیعی و... که در ادامه مطلب با جزئیات ذکر خواهیم کرد.

تمامی این آثار چنان عظیم و دقیق و عمیق است که اگر اهل آن بدید انصاف نظر کنند، آن را نسبت به کتب دیگر معجز خواهند یافت، چنانکه فیلسوف بزرگ **هانری کرین** در رساله مکتب شیخی خود،

پیرامون آثار ایشان میگوید "مجموعه آثارش شاهکارهای عظیم و در خور توجه، و عصری اساسی، از مکتب شیخی است" و می‌افزاید که "این آثار نیز بنوبهی خود دائرة المعارفی از علم را در بر دارد، و در هر رشته ارزش واقعی تعلیماتی که از ائمه اطهار (علیهم السلام) رسیده است نشان میدهد".

در ادامه مطلب ضمن ده فصل به ذکر کتب و رسائل عالم ربانی مرحوم آقای حاج محمد خان کرمانی اعلی الله مقامه می‌پردازیم:

فصل اول : در ذکر کتب و رسائل حکمیه و فضائل.

فصل دوم : در ذکر کتب عقاید و اجوبه ابرادات موردها و رد بر فرق ضاله.

فصل سوم : در ذکر کتب و صایای که در سیر و سلوك مرقوم فرموده‌اند

فصل چهارم : در ذکر کتب تفسیر و شرح آیات و علوم متعلقه بقرآن.

فصل پنجم : در ذکر کتب اخبار و ادعیه.

فصل ششم : در ذکر کتبی که در اصول فقه مرقوم فرموده‌اند.

فصل هفتم : در ذکر کتب فقهیه.

فصل هشتم: در ذکر کتبی که در فلسفه و ریاضیات و طب و بعض حکم طبیعی مرقوم فرموده‌اند.

فصل نهم : در ذکر کتبی که در علوم غریبه مرقوم فرموده‌اند.

فصل دهم : در ذکر کتبی که در جواب سؤالات متفرقه مرقوم فرموده‌اند.

فصل اول - در ذکر کتب و رسائل حکمیه و فضائل

- رساله - در جواب آقا سید ابراهیم همدانی از مسائل زیر :

۱ - حقیقت آب حیوان چیست و ظلمات کدام است و چه شد خضر علیه السلام از آن آشامید و در این معنی اختصاص یافت

۲ - باقی ارکان سوای خضر (ع) از آن آب آشامیده‌اند یا نه

۳ - معنی توفي در آیه شریفه : یا عیسی اینی متوفیک و رافعک الی ، الخ چیست و فرق آن با موت چیست

- رساله - در جواب میرزا بهاءالدین لاهیجی از مسائل زیر :

۱ - عالم اجسام بحر سیالی است که در هر جزء امکان جزء دیگری هست چرا در سلسله عرضیه مترتبه اینطور نیست که جسم مثلاً بتواند مثال شود یا روح عقل شود

۲ - پس از قیام قیامت کبری عالم شهاده چه حال خواهد داشت

۳ - حکمت این چیست که مشایخ اعلیٰ الله مقامهم عقل را در مقابل اسم بدیع خداوند قرار داده‌اند و نفس را در آراء باعث و همچنین تا اینکه خاک را بازاء اسم ممیت و جامع قرار داده‌اند

(جواب حاج سید جعفر در شرح دعای رجبیه ذکر میشود)

-رساله - در جواب حاج سید جواد از مسائل زیر :

۱ - ظهور مطلق در افراد چگونه است

۲ - مراد مفضل در سؤالی که از امام علیه السلام میکند : کیف ظهور الغیب فی خلقه، چیست

۳ - سؤال از مشکلاتی در توحید

۴ - با اینکه ماهیت مجعلو است مراد از این چیست که اشیاء در حدود خودشان اقتضاه‌اتی دارند که وقت ایجادشان ظاهر میشود

۵ - سؤال از حضور اعيان ثابتہ نزد علم خداوند

۶ - سؤال از راه تقرب به خداوند

- رساله - در جواب حاج میرزا حسین خان جنرال از دو مسئله زیر :

۱ - از معنی انشاء الله

۲ - از اینکه قدیم چگونه متلطخ بحدوث میشود

- رساله - در جواب سؤال آقا سید حسین بن آقا سید محمدصالح

از شرح رمز عرفا که میگویند : خذ من كهييصن السر المكتوم و من حمعسق الرحيق المختوم ، تا : فقد کشفت لك الكنز المطلسم فافهم ان كنت تفهم

- رساله - در جواب آقا شیخ حسین رشتی از مسائل زیر :

- ۱ - از معنی وجود و ماهیت و بیان مراتب غیبیه انسان تا جسم
- ۲ - حضرت موسی علیه السلام که با آن شخص بیابانی واقعه کربلا را نمودند آیا چه نمودند هرگاه چشم دهی او را باز کردند عرض میکنم شئ تا در عرصه زمان نیاید در هیچ عرصه ذکری ندارد.
- ۳ - فاعل و قابل چنانچه نسبت بملاد صدرا میدهند هر دو ید حقند یعنی چه.
- ۴ - مرتاضین از کفار این بسط اطلاع را از کجا میآورند.
- ۵ - آیا در سلسله نقباء کلی ممکن است نقیب اشرف از نبی شود
- ۶ - فرق میانه کون و شرع و تکوین و تشریع و امکان و کون و عین چیست

- دروس در شرح کتاب تأویل الاحادیث

از ربیع الاول ۱۲۹۸ تا ربیع الثاني ۱۲۹۹ که جمعا ۱۴۰ درس میباشد

- (ملحق) دروس در شرح کتاب فصول در حکمت

که تاریخ آن معلوم نیست و جمعا ۱۶ درس میشود

- (ملحق) دروس در تفسیر آیاتی از اول قرآن

این دروس را موقع تشریف به مشهد مقدس در راه بیان فرموده‌اند و مرحوم آقا جواد معلم آنها را به عربی ترجمه و تلخیص کرده است

- دروس در شرح کتاب لب اللباب که جمعا ۷۰ درس است

- دروس در شرح کتاب ینابیع الحکمه که جمعا ۱۶۱۸ درس میشود

-رساله - در جواب میرزا رضای جندقی از دو مسئله زیر :

۱ - علت رویانیدن درخت کدو از برای یونس علیه السلام چه بود و حال آنکه درختهای بزرگتر و سایه بهتر هم ممکن بود و همچنین حکمت اینکه خداوند بز کوهی را امر فرمود که بباید و بیونس (ع) شیر بدهد چه بود

۲ - همه انسی میتوانند با ریاضات و مجاهدات به مقام نقابت کلیه برسند یا نه و همچنین در مراتب کفر هر کس میتواند باسفل مقامات کفر برسد یا آنکه حدی دارد

- رساله - در جواب آخوند ملا زین العابدین شاهرودی از مسائل زیر :

۱ - مراد و مقصود از : ایاک نعبد و ایاک نستعين ، کیست.

۲ - معنی فرمایش امام (ع) : اسماؤه تعبیر و صفاته تفہیم و کنه تفریق بینه و بین خلقه و غیوره تحديد لما سواه ، چیست

۳ - مرجع ضمیر در قول خداوند : فادعوه بها ، و آیه : فله الاسماء الحسنی ، کیست و حال آنکه بذات احد جل شأنه نمیتوان اشاره نمود.

۴ - از معنی آیه شریفه که میفرماید : لقد كفر الذين قالوا ان الله ثالث ثلاثة

- سوانح سفر هشتادان

که ابتداء تصنیف فرموده‌اند مشتمل بر چند سانحه :

۱ - در حقیقت فضایل آل محمد علیهم السلام

۲ - در اوعیه ثلاثة

۳ - در مطلق و مقید

۴ - در حقیقت مشاعر انسان

۵ - در معنی حدیث : ان من شئ الا بسبعة بمشیة و اراده ، الخ

۶ - در حقیقت بداء

- شرح حدیث احباط اجر در جواب بعض اجلاء

- شرح حدیثین

در جواب حاج محمدحسن کاشانی از شرح دو حدیث در فضایل حضرت فاطمه علیها السلام در روز قیامت سؤال کرده

- شرح خطبه بیان

نسخه‌ای از این شرح دیده نشده لکن در صفحه اول رساله در شرح دعای هفتم صحیفه سجادیه (شماره ۶۰۰ فهرست) فرموده‌اند که مشغول تأليف آن میباشدند

- شرح خطبه مرحوم آقا اعلی الله مقامه

که آیه مبارکه نور را بتمامها در آن تضمین فرموده بخواهش حاج کلبعلی یزدی مرقوم فرموده‌اند

- شرح دو حدیث در فضیلت حضرت فاطمه علیها السلام و ائمه علیهم السلام در قیامت بر حسب سؤال یکی از اجلاء از بلده کاشان

- شرح دعای رجبیه

که بر حسب خواهش حاج سید جعفر یزدی مرقوم فرموده‌اند و اول آن این است : اللهم اني استلك بجميع ما يدعوك به ولاة امرك

- شرح دعای هفتم سجادیه

که بخواهش بعض دوستان مرقوم فرموده‌اند و اولش این است : يا من تحل به عقد المكاره

- شرح معانی لا حول و لا قویة الا بالله

از ظاهر و باطن و تأویل و باطن باطن که در جواب یکی از اخوان مرقوم فرموده‌اند

-شرح بعض فقرات لب الباب

که در حیوة مرحوم آقای اول اعلی الله مقامه مرقوم فرموده‌اند

-شرح مناجات حضرت امیر عليه السلام در شهر شعبان

که اول آن این است : اللهم صل على محمد وآل محمد واسمع ندائی اذا دعوتك ، الخ در جواب حاج سید محمد تقی هندی

- رساله: در جواب شیخ عبدالرزاق ابرقوئی که سؤالاتی از مشیت خداوند نموده

- رساله - در جواب عبدالعلی خان ادیب‌الملک در حقیقت رد شمس و اینکه نماز حضرت قضا بوده یا ادا

- رساله - در جواب حاج عبدالکریم بن حاج عباس بوشهری از شرح دو حدیث زیر:

۱ - من عرف نفسه فقد عرف ربه

۲ - العبودية جوهرة كنهها الربوبية

- علل الاحکام :که بر حسب خواهش شاهزاده معزالدوله در اسرار و علل عبادات مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در جواب حاج میرزا علی‌اکبر قراباغی

در شرح بعض عبارات شیخ اوحد (اع) در شرح فوائد و شرح زیارت

- رساله - در جواب حاج علی‌محمد نراقی

در بیان اینکه حضرت امیر علیه السلام یک شب در چهل بدن چطور جلوه فرمودند

– فائدہ در فاعلیت فاعل

– فائدہ در معرفت بقاء اشباح

– فائدہ در معرفت نفس باقیہ

– فائدہ در بیان بدن عرضی و بدن مثالی

– فائدہ در بیان حقیقت

– فائدہ در بیان تفاوت درجات نفوس در طول

– رساله قراباغیه

در جواب یکی از اهل قراباغ در کیفیت خلقت مركبات با اینکه صادر اول واحد است

– قمر المنیر در فضایل آل محمد علیهم السلام مشتمل بر سه مقصد :

۱ – در اینکه ایشان اول ما خلق الله هستند

۲ – در مقامات اربعه ایشان

۳ – در اینکه ایشان عل اربعه موجوداتند

- کریمیه در مسئله اشتقاق که بتفصیل مرقوم فرموده‌اند

(جواب حاج کلبعی در شرح خطبه گذشت)

- رساله - در کیفیت تولد موالید در عالم حقیقت

- رساله - در جواب ملا محسن گوکی از مسائل زیر :

۱ - همه ملائکه حتی روح القدس مأمور بسجده برای آدم (ع) شدند یا بعض آنها

۲ - سؤال از معنی: و اذا الوحوش حشرت، که چگونه مخلد میشوند

۳ - سؤال از حکمت غسل مس میت

- رساله - در جواب آقا سید محمد بن آقا سعید همدانی از دو مسئله زیر :

۱ - جمع بین اینکه در تفسیر: و مخلقت الجن و الانس الا لیعبدون، فرموده‌اند: ای لیعرفون، و بین عبارت مناجات خمسة‌عشر: و لم يجعل للخلق طریقا الی معرفتك الا بالعجز عن معرفتك، چگونه است.

۲ - شکی نیست که خلق مکلف بمعرفتند و معرفت ذات محال است اگر مراد معرفت وصف است که آن غیر معرفت ذات است

- رساله - در جواب آقا سید محمد کاشانی ابن آقا سید عبدالرزاق (ملحق) این رساله معروف به کاشانیه است .

از مسائل زیر :

۱ - از بیان اشکالی که وارد است در حدیث جابر و امثال آن چنانکه روایت شده است : انهم اروا جابر خمسة عوالم من ملکوت الارض لمپروها ابرهیم عليه السلام

۲ - از علم سلمان که میفرماید : علم علم الاولین و الاخرين و علم محمد و علي ، و همچنین میفرماید علم خضر و موسی و یوشع عليهم السلام مثل قطره است و علم سلمان مثل مجمع البحرين

3 - از معنی اینکه میفرماید مبعوث میشوند در قیامت اقوامی که انبیا غبطه میبرند بر ایشان و ایشان شیعه علی علیه السلامند و ظاهر این احادیث دلالت دارد بر اینکه سلمان (ع) افضل از انبیاء علیهم السلام است

4 - از قاعده کلیه بجهة فهمیدن اینگونه اخبار

5 - استفسار از عبادت مشاعر بزرخیه

6 - در معنی این حديث که میفرمایند بقرائت قرآن ثواب داده میشود شخص بعدد هر آیه ثواب صد نبی یا صد شهید چه میفرماید و حال آنکه انبیاء از عالم ارواحند و انسانی از عرصه نفوس

7 - بعضی میگویند این حديث است که سائل عرض میکند : این کان ربنا قبل ان يخلق خلقه قال کان فی عماء ما تحته هوا و ما فوقه هوا، اگر حديث باشد بیان آن را بفرماید

- رساله - در جواب آقا محمدباقر خراسانی از اینکه از قواعد مسلمه است که فاعل اشرف از مفعول است و اعلی و اسبق از آن و حال آنکه امر در عابد و معبد برخلاف است چرا که معبد اشرف است از آن

- جواب حاج سید محمدتقی هندی در شرح مناجات شهر شعبان گذشت.

- رساله - در جواب حاج محمدرضا رشتی در معنی حدیثی که میفرمایند خمس دنیا و چهار نهر معروف و ثلث بهشت مهر حضرت فاطمه علیها السلام است با اینکه همه دنیا از نور ایشان خلقت شده و سؤال کرده است که بنا بر این حديث دو ثلث دیگر بهشت از آن کیست .

- رساله - در جواب ملا محمدعلی سلاماسی از مسائل زیر :

۱ - از کیفیت توجه و فرق مابین فرمایش مشایخ (اع) و آنچه صوفیه میگویند

۲ و ۳ - سؤال از بعض مقامات شیعه و اینکه چطور احکام ائمه علیهم السلام بر دست علماء شیعه جاری میشود

۴ - ائمه علیهم السلام بچه نحو در یک زمان ابدان متعدده داشته‌اند ۲۵۶ بیت

- رساله - در جواب ملا محمد علی بنابی از مسائل زیر :

۱- قاعده حکمت است که هر چه در وجود مقدم است در ظهور مؤخر است این قاعده در ارکان اربعه ایمان چگونه جاری است و حال آنکه اشرف از همه توحید است.

٢- سؤال از صحت و شرح دو حديث مروي در فوائد المخلصين که اول يکي اين است : الا قد اظهر الله سر الحقيقة في اربعة مواضع الاول فيبني بسيط، الخ و ديگري اولش اين است: الا قد اظهر الله سر الالوهية في ثلاثة مواضع باسم المصغر المشتق من احدى عبارات الجمال، الخ

3- سوره و التین را با تفصیل تمام و تفسیر و بیان با بواطن سبعه بیان فرمائید

4- از فقره زیارت : الخاتم لما سابق و الفاتح لما استقبل ، برمیآید که انبیائی بعد از آن حضرت باشند و
حال آنکه بعد از آن جناب یغمیری نیست

5- حدیث وقت ظهور را که میفرمایند : بعد انقضاء المص، الخ شیخ مرحوم (اع) بطور رمز شرح فرموده‌اند شرح واضحی بفرمایید در ۵۵۹ بیت

- - - - - - - - - -

- رساله - در حواب آقا میرزا محمود خفری شیرازی از مسائل زیر :

۱ - اگر کسی ولی زمان را نشناسد مکلف بعبادت خداوند هست یا نه و آیا فرقی هست بین کسی که احدي از اولياء الله را نشناخته و ميان آن کسی که ولی سابق را شناخته و لكن امر لاحق بر او مشتبه شده

۲- سؤال از سر تنكير در فرمایش امام عليه السلام که میفرماید : واحدا من ائمتك ، و حال آنکه حکمت اقتضای اختصاص این را بامام زمان مینماید

۳- سؤال از معنی فرمایش امام علیه السلام که میفرماید: نصب عینیک

۴- سؤال از معنی شعر مثنوی مرحوم آقا اعلیٰ الله مقامه :

آتشت نی آتش موساستی *** نی شبیه آتش عیساستی

نار تو میباشد از نار خلیل   *** * ***   کو برای دوستان شد سلسپیل

٥- استفسار از فرمایش سید مرحوم اعلی الله مقامه در شرح قصیده : أن هذه الدورة دورة الباطن و لذا
صار حاملها صاحب الاسم السماوي و الدورة السابقة كانت دورة الظاهر و لذا كان حاملها صاحب
الاسم الارضي ، الخ

6- سید مرحوم (اع) در همین مقام میفرماید که میخواهم رساله بنویسم در اثبات اینکه حامل دوره ثانیه لابد باید از بلد فلان و سن فلان و ابن فلان و پدر فلان باشد و ما چنین رساله ندیده‌ایم هر گاه مصلحت

باشد بیان اسرار آن را بفرمائید

۷ - سید مرحوم (اع) فرموده‌اند: لا بد فی رأس كل مأة من ظهور مجدد للإسلام والدين ، بیان این را از عقل و نقل بفرمائید.

۸ - سؤال از اینکه از شرط سلوك شیخ و رفیق را شمرده‌اند و شیخ واحد زمان است دسترسی همه اهل بlad باو چگونه خواهد بود

۹ - استفسار از معنی صعود حضرت عیسی علیه السلام و فرق بین صعود ایشان و سایر انبیاء که باید صعود آن جناب بخلع اعراض نباشد و همچنین از معنی عروج پیغمبر صلی الله علیه و آله با جسم شریف خود و حال آنکه آن حضرت در اعلی درجات بهشت هم بدون جسم نیست و همچنین هر گاه امام علیه السلام در اقلیم ثامن است فرق میانه آن بزرگوار و سایر ائمه علیهم السلام چیست و حال آنکه همه آن بزرگواران زنده‌اند و همه اینها از یک بابند و خداوند از صعود حضرت عیسی (ع) به توفي تعییر آورده

۱۰ - از وجه قصه ذوالقرنین که این چه خصوصیتی باان جناب دارد و حال آنکه جمیع کاملین در سیر خودشان بهمین تفصیل سیر میکنند

۱۱ - از بیان معنی ظاهر و باطن حدیث مروی در کافی که فرمود: افتدری کم بین المشتری و الزهرة من دقیقة قلت لا والله، الخ

- رساله جواب معزالدوله در علل الاحکام گذشت)

- رساله - در جواب ناظم الشریعه همدانی از مسائل زیر :

۱ - از سر عمل آمدن اولاد کافر از انبیاء و اولیاء

۲ - ظهور و رجعت در عالم مثال است یا این عالم

۳ - سؤال از وجه مؤنث بودن شمس و مذکر بودن قمر در عرف نحاة و تطبیق ظاهر با باطن بانواع ادله

۴ - سؤال از کیفیت ترقی اهل جنت و معنی حدیث شریف که اهل جنت در روزهای جمعه بمقام قرب مشرف میشوند و با زیادتی ضیاء و بهاء مراجعت میکنند

- نفس الباقيه

در حقیقت ادراک نفس و کیفیت تحصیل آن و بقاء آن بعد از ادراک و امثال اینها که بخواهش بعض

اصدقاء مرقوم فرموده‌اند مشتمل بر مقدمه و مطالی :

مقدمه - در معرفت نفس، مطلب اول - در کیفیت ادراک نفس و ذکر کیفیت ادراک مشاعر پنجه‌گانه ظاهره و مشاعر برزخیه بتفصیل. مطلب دوم - در آنچه برای نفس از مشاعر حاصل می‌شود. مطلب سوم - در بقاء نفس خاتمه - در کیفیت بقاء ۱۸۵ بیت

- واردات -

که در آن بعض واردات فکریه خود را جمع فرموده‌اند بشرح زیر :

وارده - در اینکه عالم اجسام محدود است و بعدم هم منتهی نمی‌شود

وارده - در اینکه عالم کبیر از سنخ عالم صغیر است

وارده - در اینکه جمیع بلاهای آسمانی و زمینی مثل خسوف و کسوف و زلزله و صاعقه همه از کثرت معاصی است

وارده - در معنی : من عرف نفسه فقد عرف رب

وارده - در اینکه انسان نمونه عالم کبیر است

وارده - در اینکه هر چه در عالم است مذکور در مشیت است

وارده - در ذکر عالم مثال

وارده - در اینکه نظر مشایخ (اع) در بیاناتشان بوصل بوده نه فصل

وارده - در بعض اسرار که بطور رمز است

وارده - در اینکه در خلق خداوند تفاوتی نیست

وارده - در علل اربع

ینابیع الحکمه

مشتمل بر سه مجلد :

جلد اول - در الهیات بمعنی اخص و مشتمل است بر چهار مقاله: ۱ - در توحید خداوند در ذات و صفات و افعال و عبادت و عدل خداوند ۲ - در اثبات نبوت عامه و خاصه ۳ - در اثبات امامت و

بيان فضائل ائمه اطهار عليهم السلام و مقامات اربعه بيان و معاني و بابیت و امامت ۴- در رکن رابع و اثبات لزوم وجود کبار شیعه و بيان فضائل ایشان در مقامات اربعه

جلد دوم - در بحث از وجود و ماهیت و متعلقات آنها مشتمل بر چهار مقاله :

۱ - در وجود و عدم ۲ - در ماهیات ۳ - در بحث از ماده و صورت ۴ - در سایر مسائل متعلق با مور عامله مثل بيان علل اربعه و بيان معنی تأثیر و تکمیل و فعل و قوه و حرکت و سکون و اوعیه ثلثه زمان و دهر و سرمد و بيان معنی قدم و حدوث و بيان بعض مسائل جزئیه مثل وحدت و کثرت و تقارب و تباعد و غیریت و تقابل

جلد سوم - در مبدء و معاد مشتمل بر دو مقاله :

۱ - در علم مبدء و مشتمل است بر بيان بعض اصول کلیه و معنی وجود جایز و بيان سلسله طولیه و سلسله عرضیه و ذکر معنی عقل و روح و نفس و طبیعت و ماده و مثال و جسم ۲ - در معاد و مشتمل است بر بيان مسائل کلیه و بيان خلقت جمادات و معادن و نباتات و حیوانات و کیفیت تكون نفس و بيان قوای نفس حیوانیه و حواس خمسه

- رساله - در مسأله جبر و تفویض

- رساله - در جواب یکی از علماء

از اینکه قوام ارض بوجود غوث اعظم و ارکان است و حال اینکه ایشان در جزئی از زمان بودند و اما قبل از وجود هم که در عالم علوی وجودی نداشتند چنانکه در حکمت ثابت است پس قوام ملک بچه بوده است

- رساله - در جواب بعض اهل همدان از مسائل زیر :

- ۱ - سؤال از فرق میان تکوین و تشریع و مراد از شرع و کون
- ۲ - صور چند قسمند و معنی صور ذاتی و صور مخلد چیست
- ۳ - آیا میشود در یک مقامي مواد و صور اتحاد پیدا کنند
- ۴ - استفسار از خزانه صور غیبیه و شهادیه و دنیویه و برزخیه و اخرویه و صور فانیه و صور باقیه که در کجا است

۵- مقصود از دنیا چیست و چه چیز را دنیا میگویند و معنی خراب شدن دنیا و برپا شدن قیامت چیست

۶- خلق که از صورتی بصورتی منتقل میشوند عود چه معنی دارد و چه عود میکند و از کجا عود میکند اگر مراد عود ارواح بابدان است که دائما همینطور است

۷- بعد از قطع نظر از نسبت و اضافات عود چه معنی دارد و از کجا عود میکند.

۸- وجه تمایز و تمایز عود مجاوره و عود مممازجه چیست

۹- آینکه در ارشاد فرموده‌اند حاکم پارسال بدرد امسال نمیخورد مراد از این حاکم کیست

۱۰- آیا آنچه در سلسله طولیه گفته میشود بهمان طور در سلسله عرضیه گفته میشود یا خیر

۱۱- کیفیت حل و عقد ارض مقدسه چگونه است

- رساله - در جواب یکی از دوستان

از معنی عبارت سید مرحوم اعلی الله مقامه در لوعم الحسینیه در شرح آیه : لو كان فيهم آلها الا الله لفسدنا ، و : الاثنينية لسماء المقبولات و ارض القابلیات ، تا آخر عبارات شریفه در ۱۵۹ بیت

- رساله مختصره در استخراج اسم پدر و مادر رسول خدا صلی الله علیه و آله از ظاهر قرآن و باطنش در

- رساله - در جواب یکی از دوستان از مسائل زیر :

۱- از شرح عبارتی از شرح خطبه طنجه سید مرحوم اعلی الله مقامه

۲- علم امام علیه السلام حضوری است یا حصولی

۳- حالات موت را از وقت نزع تا موقف حساب بتفصیل بیان فرمائید

۴- معنی فرمایش شیخ مرحوم اعلی الله مقامه : الجسد العنصری لا یعود ، چیست

۵- کیفیت حضور انبیا و ائمه علیهم السلام در همه جا چگونه است

۶- علت غائی خلق چه چیز است

- رساله - در جواب یکی از دوستان در سر خلقت حضرت آدم عليه السلام در زمان مخصوص

- رساله - در جواب بعض اخوان از مسائل زیر :

۱ - مراد از عود ممازجه و مجاوره چیست

۲ - مراد از انسان کونی چیست و مبدء آن کجا است

۳ - عود انسان کونی مجاوره است یا ممازجه

۴ - کیفیت توجه چگونه است

۵- ذهب مصنوعی یا معدنی خالد است یا ترکیب آن فاسد میشود

فصل دوم - در ذکر کتب عقاید و اجوبه ایرادات موردها و رد بر فرق ضاله

- رساله - در جواب امیراصلان خان از مسائل زیر :

۱ - فائدہ تفسیل و تکفین و تلقین و سایر مستحبات که نسبت باین بدن عرضی انجام میشود چیست و حال آنکه دخل بانسان ندارد

۲ - معنی حدیث شریف چیست که میفرماید خداوند عالم بارانی میفرستد و زمین را بهم میزند و خاک هر کس را از این خاک جمع میکند تا آخر حدیث اگر بنا باشد بدن اصلی متلاشی شود با بدن عرضی چه فرقی میکند

۳- ملک نقاهه بدن اصلی را جابجا میکند پس فایده نقل عظام به مشاهد مشرفه چیست

۴ - در کتاب مبارک ارشاد میفرمایند که روح میشوید بدن خود را با کسانی که او را میشویند و میگرداند بدن خود را با کسانی که میگردانند تا آخر ، مراد از این روح کدام روح است

۵ - معنی احیاء و حشر حیوانات و تقاض جماء از قرنه چیست

- برهان قاطع

در تسدید امر شیخ مرحوم و سید مرحوم و آقا مرحوم اعلی الله مقامهم است و اینکه ایشان حمله علومند ۱۲۸۷ بیت

- برهان قاطع

که بر حسب خواهش مرحوم آقا سید محمد شیشه مرقوم شده در اثبات رکن رابع و لزوم وجود بزرگان در هر زمان و توضیح وحدت ناطق مشحون بادلہ کتاب و سنت و آفاق و نفس و دلیل عقل و اجماع ملل و غیر آنها ۶۱۰۵ بیت

تبیان : در جواب یکی از علماء از دو مسئله زیر :

۱ - استفسار از حقیقت مقام بیان شیعه

۲ - استفسار از اینکه فهم احادیث بکدام مشعر است ۱۷۵۴ بیت

- تقویم العوج : در رد شباهات بایه در انکار وحی و معجزات انبیاء علیهم السلام و غیره که بخواهش بعض دوستان مرقوم فرموده‌اند

- حسام الدین

جواب میرزا حسین خان مؤتمن‌السلطان در رد پادری فرنگی که قول مسلمین را که قائل بتحریف شدن کتب آسمانی هستند رد کرده مشتمل بر دو مقصد :

۱ - جواب ایرادات پادری

۲ - اثبات وقوع تصحیف و تحریف در کتب اولین

- رساله - در جواب شیخ حسین مزیدی از دو مسئله زیر :

۱ - مراد از وحدت ناطق چیست

۲ - کیفیت تطهیر اجساد مخصوصا زهره چگونه است

- (ملحق) دروس - در شرح کتاب مبارک فطرة السليمه

که قسمت موجود آن جمua ۹۲ درس است بدین شرح :

الف - ۳۷ درس از ۱۳ ذیحجه ۱۲۹۳ تا ۲۳ ربیع‌الثانی ۱۲۹۴ که ۸ درس از آن بعربی خلاصه شده

ب - ۲۵ درس از ۵ ذیحجه ۱۲۹۵ تا ۲۸ جمادی‌الاولی ۱۲۹۶

ج - ۳۰ درس از ۱۹ شوال ۱۲۹۷ تا ۹ ذیحجه ۱۲۹۷

این دروس بیش از این بوده و فعلا همین قدر از آنها در دست است

- رساله - در رد باب مرتاب مشتمل بر سه مطلب و خاتمه :

مطلوب اول - در رد بر ادعای الوهیت و امامت و بابیت که نموده

مطلوب دوم - در سایر اسباب کفر او مطلب سوم - در ذکر بعض مذاهب و کتب بابیه خاتمه - در نصیحت و موعظه بمسلمین و مؤمنین

- رساله - رد باب در رد بعض تأویلات بابیه بر اخبار و بطلان قول به تناسخ که قائل بآن شده‌اند

- شمس المضیئه

در رد کتاب فرائد تألیف میرزا ابوالفضل گلپایگانی که آن را در اثبات عقاید بابیه نوشته بوده

- رساله - جواب شاهزاده عباس میرزا ملک‌آرا از مطالب زیر :

۱ - مراد از ظهور امام علیه السلام چیست و از این لفظ ظهور چه اراده فرموده‌اند و محل ظهور کجاست

۲ - بزرخ کجاست و یعنی چه و آخرت کجاست و یعنی چه

۳ - بعد از قیام قیامت کبری بهر معنی که بوده باشد این عالم عنصری بسم او اته و ارضه چه می‌شود و کجا می‌رود

4 - مراد از این چیست که فرموده‌اند رجوع بجائی است که از آنجا آمده‌ایم

5 - زمان قار الذات است یا نه

- رساله - در جواب نواب میرزا سید علی یزدي

که سؤال از ادله اختلاف مراتب نقبا و نجبا و کلیت و جزئیت ایشان نموده‌اند

- عین الیقین

در حقیقت تسدید که ابتداء تصنیف فرموده‌اند مشتمل بر مقدمه و چند باب :

مقدمه - در بیان بعض کلیات. باب اول - در اثبات نبوت خاصه بدلیل تسدید و استدلال بر آن باشه حکمت و موعظه حسن و مجادله و آیات کتاب و اخبار. باب دوم - در امامت و ذکر ادله بر وجوب تسدید ائمه علیهم السلام از طرف خداوند باب سوم - در انواع ادله در تصحیح اخبار و عمل کردن باانها بدلیل تسدید

- فائده در توحید در ۸۴ بیت

- (ملحق) فائده در کیفیت معامله خداوند سبحانه با بنده

- رساله کازرونیه

در جواب بعض اهل کازرون از مسائل زیر :

۱ - مشهور است که علمای قبل از شیخ مرحوم اعلی الله مقامه را بر باطل میدانید صحیح است یا نه

۲ - معراج جسمانی است یا روحانی.

۳ - معاد جسمانی است یا روحانی

۴ - مقصود از رکن رابع چیست

۵ - فرق بین اصول دین و اصول مذهب چیست

۶ - دلیل بر اینکه علم امام (ع) حضوری است چیست

- (جواب آقا سید محمد شیشه در برهان قاطع ذکر شد)

- رساله - در جواب آقا شیخ محمدطاهر بصری از مسائل زیر :

۱ - مراد از رجعت برگشتن ائمه علیهم السلام و اصحابشان باین دنیا است یا اینکه عالم در سیر خودش
با آن غایت میرسد و رجعت با ابدان دنیوی است یا مثالی یا اخروی

۲ - مراد از طینت اصلیه که در قبر مستدیرا میماند چیست

۳ - محل نزاع اشاعره و عدله در ادراک عقل حسن و قبح اشیاء را در کجاست و معنی ادراک عقل
چیست

- رساله - در جواب آقا میرزا محمد اصفهانی

در اثبات شرافت حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله بر حضرت عیسی علیه السلام بدلیل عقل و اثبات
خاتمیت آن حضرت بدلیل عقل

- رساله - در جواب آقا محمدحسن چتروדי

که بعض عقاید خود را در مقام شیعه عرض کرده و سؤال از صحت و سقم آن نموده است

- ناصریه

در جواب ناصرالدوله والی کرمان در معنی فرمایش شیخ جلیل مرحوم : الجسد العنصري لا يعود

- وسیلة النجاة

در جواب حاج محمدابراهیم کاشانی و حاج کلبعلی یزدی در اصول دین مشتمل بر چهار مقصود :
مقصد اول - در توحید ، مقصد دوم - در نبوت ، مقصد سوم - در امامت ، مقصد چهارم - در رکن
رابع

- هدایة المسترشد -

در جواب هدایة النمله میرزا رضایی همدانی که درباره مطالب زیر ایراداتی بر عقاید شیخیه گرفته و
جواب فرموده‌اند :

- ۱ - در توحید عبادت و صفات و افعال و معرفت اسماء خداوند و عدل خداوند
- ۲ - در نبوت و خاتمیت حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله و اسم سماوی و ارضی آن حضرت و
کیفیت وحی و عصمت آن حضرت و کیفیت معراج و شق القمر
- ۳ - در امامت و عصمت ائمه علیهم السلام و وجوب ظهور امام زمان علیه السلام
- ۴ - در معاد و سؤال قبر و عالم بربخ و ثواب اعمال و صراط
- ۵ - در تکلیف مردم در زمان غیبت

- رساله - در توحید و آنچه متعلق باین مطلب است از مسائل حکمیه -

- رساله - در عقاید سلسله جلیله شیخیه که در مشهد بخواهش بعض دوستان مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در عقاید شیخیه و رد بعض ایرادات موردین که آنرا بعد از سفر عتبات مرقوم فرموده‌اند و
فصول آن به هر دو زبان عربی و فارسی است

- رساله - در جواب سؤال بعضی ، از مطالب زیر :

- ۱ - معرفت شخص واحد کاملی که واسطه باشد میان امام علیه السلام و رعیت لازم است یا نه
- ۲ - اگر معرفت چنین شخصی لازم است راه شناختن او چیست بنص سابقین است یا بچیز دیگر

۳ - معرفت شخص نقیب و نجیب در این زمان بر مردم عوام لازم است یا نه

-رساله بهبهانیه

در جواب یکی از اهل بهبهان در اعتقادات شیخیه درباره اصولیین

- رساله - در جواب بعض اهل نائین در اثبات وحدت ناطق

- رساله - در جواب ایراداتی در مسأله وحدت ناطق

- رساله - در جواب بعض اخوان اهل بصره در کیفیت اطلاع کبار شیعه بر اعمال مردم در

- رساله - در جواب یکی از دوستان از اهل همدان

در خصوص مسائل زیر که نسبت بایشان داده بودند و جواب خواسته :

۱ - نسبت میدهند که شما شخص کامل را در هر زمان یکی میدانید

۲ - میگویند فرموده‌اید غیر از نقیب باقی مردم عودشان عود ممازجه است

۳ - میگویند فرموده‌اید ضروریات حجت نیست و نباید بآنها اعتنا کرد

۴ - میگویند فرموده‌اید عالم کامل خدمت نقیب میرسد و رشته متصل است

۵ - میگویند شخصی خدمت سرکار عرض کرده شیطان در این زمان عالم شده و خلاف ضرورت مشایخ را نمیکند و میخواهد ما را گمراه کند و سرکار تصدیق فرموده‌اید

۶ - میگویند فرموده‌اید عوام عقلشان قاصر است که حق و باطل را بفهمند باید رجوع بعلماء کنند

۷ - میگویند فرموده‌اید : احسن ظنك و لو بحجر ، معنی این را بفرمائید.

- رساله - در جواب ایرادات بعض اهل تبریز بر عبارتی از مصباح السالکین که فرموده‌اند پیغمبر

صلی الله علیه و آله با جماع همه خلق حکیم بوده‌اند الخ

- رساله - در جواب بعض اجلاء از معنی فرمایش حضرت صادق علیه السلام در غیبت که در حدیث فرموده‌اند که بنا بود این امر در سنه هفتاد باشد ، الخ

- رساله - در رد موردي که بمرحوم آقاي اول اعلي الله مقامه و خود ايشان ايراد كرده و مراسله خدمت ايشان نوشته که چرا اسم خودشان را اثيم ميخوانند

- رساله - در جواب سائلی از مسائل زیر :

۱ - اصطلاحات علوم رسمیه کلا بتعلیم و تعلم است و تفہیم و تفہم ، شیخ مرحوم پیش که درس خوانده بود

۲ - عبارت ملا صدرا در عرشیه بحت حق است و شیخ مرحوم اعلی الله مقامه تحت و تخت و بخت خوانده‌اند و بحت که مراد و مقصود بوده نخوانده‌اند

۳ - آخوند در عرشیه میگوید ظهور و بروز و هستی جنس در فصل است و شیخ در شرح رد میفرمایند که جنس در غیر فصل هم پیدا میشود

۴ - این ایرادات صحیح است یا باطل در صورت صدق با کلام محکم ايشان که در شرح فوائد میفرمایند لایتطرق علی کلماتی الخطاء تا آخر

فصل سوم - در ذکر کتب و وصایائی که در سیر و سلوک مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در جواب آقا محمدصادق گوکی در مسئله توجه

- (ملحق) تسلیت‌نامه

که احتمالاً آن را در جواب آقا محمد کاشانی مرقوم فرموده‌اند

- (ملحق) تعلیقه - به مرحوم حاج ابوالقاسم نراقی

که باحتمال زیاد از مرحوم آفای حاج محمد خان (اع) است

- مصباح السالکین

که در سلوك مرقوم فرموده‌اند مشتمل بر مقدمه و سه مطلب و خاتمه :

مقدمه - در ذکر پاره از مسائل کلیه

مطلب اول - در شریعت بقدرتی که لازم و متحتم است عمل کردن بآن و مراقبت آن

مطلب دوم - در طریقت و آداب سلوك نفسانی

مطلب سوم - در حقیقت بطور اشاره و ایماء بقدرتی که لازم است برای سالک عمل بآن

خاتمه - در ذکر نتایج عمل و ذکر حالت بعض سالکین و وصولشان

- مواعظ در شرح آیة الكرسي (مقدار موجود) مشتمل بر ۸۷ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : يا ايها الذين آمنوا اركعوا و اسجدوا ، الآية مشتمل بر ۸۶۴ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : و جعلنا بينهم و بين القرى التي ، الآية مشتمل بر ۳۲۹ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : و لقد صدق عليهم ابليس ظنه فاتبعوه ، الآية مشتمل بر ۲۸۸ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : قل ادعوا الذين زعمتم من دون الله ، الآية مشتمل بر ۱۴۱ مجلس

- مواعظ در شرح آیه : و لاتنفع الشفاعة عنده الا لمن اذن له ، آنچه مشتمل بر ۱۸۴ مجلس

- (ملحق) مواعظ و دروس در شرح دعای افتتاح و دعای دیگر ماه رمضان مشتمل بر ۱۲۲ موعظه و درس :

الف - شرح دعای افتتاح شامل ۲۹ موعظه در ماه رمضان سال ۱۳۲۱ و ۲۳ درس در ذیقده و ذیحجه همان سال و ۱۰ موعظه در ماه صفر ۱۳۲۲ و ۴۲ درس از ربیع الاول تا جمادی الاولی همان سال

ب - شرح دعای کوچک دیگر شامل ۲۸ درس در جمادی الثانیه و رجب

- (ملحق) مواعظ در شرح سوره حمد مشتمل بر ۱۲ مجلس

- (ملحق) مواعظی که در بیان عقاید خود فرموده‌اند مشتمل بر ۶ مجلس

- (ملحق) مواعظ در شرح آیه : و مخلقت الجن و الانس الا لیعبدون ، الخ مشتمل بر ۸ مجلس

- موعظه عقاید

در بیان عقاید مشایخ عظام اعلی الله مقامهم و خود ایشان و سلسله جلیله شیخیه از توحید خداوند در ذات و صفات و افعال و عبادت و عدل خداوند و اقرار بنبوت عامه و خاصه و امامت ائمه اثنی عشر صلوات الله علیهم و معاد جسمانی و ولایت اولیاء آل محمد علیهم السلام و برائت از اعداء ایشان و لزوم معرفت روات حديث ائمه اطهار (ع) و رجوع بایشان در زمان غیبت

- فایده در آداب تعلم

- وصیت شیخ ابوالقاسم بن حاج محمد باقر

- (ملحق) وصیت آقا علی‌اصغر تبریزی

- وصیت شیخ علی اکبر ملایری

- وصیت آقا محمد باقر خراسانی

- وصیت حاج سید محمد تقی هندی و بیان بعض آداب سلوك فی الله

- (ملحق) وصیت آقا سید مهدی ابن مرحوم حاج سید محمد تقی هندی

- وصیت در بعض آنچه متعلق است بسلوک و امر اخوت

- رساله مختصره در توجه

- رساله - در جواب یکی از دوستان که استدعاي دستور العمل بجهة سلوك الی الله نموده بود

- رساله - بجهة اهالي رفسنجان در کیفیت سلوک و اخوت با اخوان

و مشتمل بر مواعظ و نصایح و افیه

فصل چهارم - در ذکر کتب تفسیر و شرح آیات و علوم متعلقه بقرآن

- رساله - در تفسیر آیه : انا عرضنا الامانة علی السموات و الارض، الخ

که بخواهش بعض اجلاء مرقوم فرموده‌اند

رساله - در تفسیر سوره مبارکه عنکبوت که ابتداء مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در تفسیر سوره فجر و کوثر

که بخواهش بعض اخوان کاشان مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در تفسیر سوره مبارکه قدر که ابتداء مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در جواب حاج محمدصادق خان

از مأخذ تفسیری که مرحوم آقای اول اعلی الله مقامه برای آیه شریفه : و ان المساجد لله فلاتدعوا مع الله احدا، فرموده‌اند از کتاب و سنت و دلیل عقل و آن تفسیر این است که فرموده‌اند مساجد سبعه جبهه است و آن امیرالمؤمنین علیه السلام است و کفان حسین علیهم السلام است و رکبتان امام زمان و حضرت صادق (ع) است و ابهامان حضرت فاطمه و امام موسی کاظم علیهم السلام

- رساله - در جواب بعض اجلاء یزد

در رفع وساوس و تأویل آیه : فمن تعجل في يومين فلا اثم عليه و من تأخر فلا اثم عليه

* * *

فصل پنجم - در ذکر کتب اخبار و ادعیه

- کتاب المبین

که در آن اخبار و احادیث اهل بیت اطهار علیهم السلام را جمع فرموده‌اند و مشتمل است بر مقدمه و چهار سفر که در دو جلد است :

مقدمه - در ذکر اسمی اصولی که اخبار این کتاب را از آنها روایت فرموده‌اند و بیان صحت آن اصول و ذکر اجازات خودشان و بیان اسم کتاب و ترتیب آن

سفر اول - در الهیات و در آن مقاصدی است : مقصد اول - در ذکر اخبار توحید خداوند در ذات و صفات و افعال و عبادات مقصد دوم - در ذکر اخبار در نبوت عامه و نبوت خاصه مقصد سوم - در

ذکر اخبار در امامت و کلیات فضایل ائمه علیهم السلام مقصد چهارم - در ذکر اخبار واردہ در رکن رابع و مقامات شیعه و لزوم وجود کاملین و دوستی آنها و اخوت مقصد پنجم - در ذکر اخبار واردہ در برائت از اعداء

سفر دوم - در علم مبدء و معاد و در آن مقاصدی است :

مقصد اول - در ذکر اخبار واردہ در علم بدء و مشیت و امکان و قدر و ابداع و امر و بدء اکوان و خلق موالید. مقصد دوم - در ذکر اخبار واردہ در معاد و مشتمل است بر اخبار اشرط ساعت و غیبت و ظهور و رجعت و احوال موت و قبر و بزرخ و حشر و نشر و قیامت و حساب و کتاب و میزان و صراط و شهادت و شفاعت و بهشت و دوزخ و ثواب و عقاب

سفر سوم - در علم طریقت و سلوک و حکم و مواعظ و مشتمل است بر مقاصدی:

مقصد اول - در اخبار واردہ در ذکر زبانی و حقیقت ذکر و کیفیت آن و فوائد آن و ذکر آل محمد علیهم السلام و بعض اذکار منصوصه و دعاء و قرائت قرآن و ذکر نفسانی. مقصد دوم - در اخبار واردہ در فکر و شروط آن و متعلقات آن. مقصد سوم - در ذکر اخبار واردہ در علم و فضل آن و فرض آن و نشر آن و تحصیل آن و عمل باآن و آداب علم و تعلم و متعلم و معلم. مقصد چهارم - در ذکر اخبار واردہ در حلم و فضل آن و حسن خلق و عقل و یقین و رضا و تسلیم. مقصد پنجم - در اخبار واردہ در نیاهت و شرافت انسان و بعض صفات حمیده. مقصد ششم - در اخبار واردہ در نزاهت و تنزیه ظاهر و باطن و زهد و ریاضت نفس. مقصد هفتم - در ذکر اخبار واردہ در حکمت و صفت آن و بعض مواعظ خداوند و انبیاء و بزرگان

سفر چهارم - در ذکر اخبار واردہ در اصول فقه و در آن قواعدی است :

قاعده اول - در ذکر اخبار واردہ در مباحث الفاظ و معرفت وضع و واضح و معنی مجاز و اشتراك و دلالات لفظیه و مفاهیم و بعض مسائل لفظیه و لغویه و بعض مبادی عملیه از اوامر و نواهي و عموم و خصوص و غیر آنها

قاعده دوم - در ذکر اخبار واردہ در ادله احکام از کتاب و سنت و سایر ادله

قاعده سوم - در ذکر اخبار واردہ در ابطال سایر ادله که بعضی بآنها عمل میکنند

قاعده چهارم - در ذکر اخبار واردہ در احکام روایت و درایت و طریق تفقه

قاعده پنجم - در ذکر اخبار واردہ در اجتهاد و تقلید

قاعده ششم - در ذکر اخبار واردہ در تسديدة

قاعده هفتم - در ذکر اخبار واردہ در اصولی که برای ما وضع فرموده‌اند

قاعده هشتم - در ذکر اخبار واردہ در تقویه و وجوه آن و وجوب آن

- منتخب -

که در آن بعض ادعیه را برای مداومت خود و اخوان مؤمنین انتخاب فرموده‌اند مشتمل است بر هفت باب :

باب اول - در ادعیه متعلق بمقدمات نماز از تخلیه و وضعه

باب دوم - در ذکر تعقیبات نمازهای یومیه و ادعیه‌ای که هر صبح و شام خوانده می‌شود و تعقیبات نوافل

باب سوم - در دعاهایی که هر روز و هر شب خوانده می‌شود

باب چهارم - در قنوتها و سجده‌ها خوانده می‌شود

باب پنجم - در دعاهایی که وارد شده از برای هر حاجتی

باب ششم - در مناجاتها و ادعیه توسل

باب هفتم - در ذکر چیزهایی که موجب تسريع اجابت دعا است

مخفي نباشد که اين كتاب را بعربي مرقوم فرموده‌اند و يكی از اخوان آنرا بفارسي ترجمه کرده و ترجمه فارسي آن مكرر بطبع رسیده است

فصل ششم - در ذکر کتبی که در اصول فقه مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در اصول فقه که اغلب آن در مباحث الفاظ است

و بطوري که در اول آن مرقوم فرموده‌اند ملخص رساله حجه الساطعه مرحوم آقاي اول اعلي الله مقامه در اصول است ولي ناتمام است و ظاهر است که قبل از سنه ۱۲۸۸ مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در تقلید ميت بطور استدلال

- حجه الساطعه : در ادله اربعه اصول

- (ملحق) دروس در اصول

الف - دروس در شرح کتاب مبارک شرح نتایج که نسخه‌ای از آنها در دست نیست لکن در کتاب زینه المجالس تألیف مرحوم آقای عبدالعلی خان آفازاده نوشته شده که در حدود ماه ذیقعده سال ۱۳۰۰ این دروس ایراد میشده است

ب - از ۱۶ صفر تا ۲۲ ربیع‌الاول ۱۳۰۷ که جمعاً ۲۳ درس و در ۹۰۲۶ بیت میشود و از خارج درس فرموده‌اند

ج - از ۱۴ ذیحجه ۱۳۱۷ تا ۲۴ ربیع‌الاول ۱۳۱۸ که جمعاً ۲۳ درس و ۷۳۲۸ بیت میشود که از خارج درس فرموده‌اند

- رساله - در رد عمل بمظنه

- فائده در تعیین واضع الفاظ بر معانی

بادله ثلثه حکمت، موعظه حسنه، مجادله

- فائده در علم و شک و ظن

- فائده در علوم ثلثه شرعی و عادی و عقلی

فصل هفتم - در ذکر کتب فقهیه

- ترجمه مناسک حج

که سابقاً بعربی مرقوم فرموده بودند

- ترجمه مکاسب جامع

که مرحوم آقای اول اعلی الله مقامه مرقوم فرموده‌اند

- ترجمه وجیزه

که سابقاً بعربی مرقوم فرموده بودند در احکام عملیه

- رساله - در خمس که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- (ملحق) دروس در فقه

الف - از ۹ شوال ۱۳۰۱ تا ۸ ذیحجه ۱۳۰۱ که جمعاً ۲۸ درس میشود در شرح کتاب حج شرح لمعه

ب - از رجب ۱۳۱۲ تا جمادی الثانیه ۱۳۱۳ که در فقه درس فرموده‌اند اما نسخه آن در دست نیست

- دوانيه : در جواب ملا محمدعلی دواني از وجوب صلوة جمعه در غیبت امام عليه السلام يا عدم وجوب و از جواز تقليد ميت سؤال كرده

- کتاب شركت

که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- کتاب شفعه

که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- کتاب صوم

که بطور استدلال بعض مسائل صوم را بيان فرموده‌اند

- رساله - در جواب آقا شیخ عالی دواني از مسائل زير :

- ۱ و ۲ و ۳ - سؤال از بيان اقوال فقها و دليل بر فتواي خودشان در چند مسئله از كتاب وجيزه
- ۴ - فتواي بدون علم و يقين و خالي از كتاب و سنت جايز است يا نه
- ۵ - عمل سرکار در أمر اصول و فروع جاري فرمودن بر چه نحو است

- رساله - در جواب حاج عباس بوشهری از مسائل زير :

- ۱ - تثليث خمس واجب است يا خير و هر گاه سه فرقه در بلاد نباشند چه باید کرد
- ۲ - در اين مدت که خمس میدادم نميدانستم که تثليث واجب است الحال تکليف حقير چيست
- ۳ - اخراج سهم امام را عزيمه ميدانند يا خير و چه معني دارد قول معصوم عليه السلام : و أما الذي لهم فقد أباحوا لشيعتهم و لهم المن
- ۴ - در اين مدت متمكن از حساب نشدم و منفعت کردهام و ضرر هم دیدهام و علي الحساب هم قدری معین خمس دادهام بسادات بدون توزيع ، الحال تکليف حقير چيست

- رساله ديگر - در جواب حاج عباس بوشهری

در اينکه سهم امام عليه السلام در زمان غيبت آيا حلal ميشود از برای شيعه يا نه

- كتاب عده

در ايام عده زن که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- فائدہ در آنچه که باآن هلال ثابت ميشود

- فقه الزکوة

که بطور استدلال در احکام زکوة مرقوم فرموده‌اند

- کتاب لقطه -

که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در جواب حاج سید محمدباقر هندی از مسائل زیر :

۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۵ - از بعض احکام لواط در نشر حرمت ۶ - از سر حقیقی در تحریم اخت و ام و بنت

(جواب محمدعلی دوانی در دوانیه گذشت)

- رساله - در جواب سائلی در مصالحه حق الرجوع

- مناسک حج

- رساله - در منجزات مريض که بطور استدلال مرقوم فرموده‌اند

- وجیزة الاحکام

در مسائل عملیه در طهارت و صلوة و صوم و اعتکاف و خمس و زکوة و احکام مرضی و موتی در ۳۲۰ بیت

- رساله - در جواب یکی از اخوان در سهم امام علیه السلام

- رساله - در جواب یکی از اهل همدان از مسائل زیر :

- ۱ - در حدیث است : *انا قد احللنا شیعتنا من خمسنا ، مراد کل سهام است یا سهم امام علیه السلام*
- ۲ - اگر خمس واجب نباشد مستحب هست یا نه
- ۳ - قبول هدایای حکام و سلاطین جایز است یا نه
- ۴ - کسی که با اشخاصی که مال مختلط بحرام دارند مثل گمرکچی معامله کند چگونه از حرام مستخلص شود
- ۵ - فاقد آب اگر مسح احلیل با خاک نماید و تیم کند و نماز کند و بعد آب ببیند نماز را اعاده میکند یا نه

- رساله - در جواب بعض اهل بوشهر

در شرح و جواب چند مسئله از مسائل کتاب وجیزة الاحکام و مسائل دیگر که مورد خودش اختراع کرده و نسبت بایشان داده است ، شش مسئله را خودشان جواب فرمودند و بقیه را امر فرمودند آقا علی اکبر تبریزی جواب بنویسد در ۳۲۸ بیت

- فصل هشتم - در ذکر کتبی که در فلسفه و ریاضیات و طب و بعض حکم طبیعی مرقوم فرموده‌اند.

- انموج الحساب

که بزبان فارسی در علم حساب و کشف مجھول مرقوم فرموده‌اند

- رساله - در جواب حاجی خان گیلانی از مسائل زیر :

- ۱ - برهان هندسی بر اینکه زوایایی مثلث همواره دو قائمه است چه دارید و جواب از مغالطه که بعضی در این باب کرده‌اند چیست
- ۲ - برهان هندسی بر امکان احداث هفت ضلعی در دایره چیست
- ۳ - برهان هندسی بر تثییث زاویه چه دارید

۴ - حکمای فرنگ کره نار را منکرند دلیل بر اثباتش از طبیعتیات چه دارد

۵ - اورانوس و نبطون در کدام فلکند

۶ - کواكب صغار سیاره بین مدار مریخ و مشتری در کدام فلکند

۷ - عدد مفروضی را به نسبت ذات وسط و طرفین چگونه تقسیم میکند

- رساله - در جواب میرزا علی طالقانی از بعض مسائل فلسفه در عمل شعر

- رساله فلاحت

که بخواهش بعضی از دوستان بزبان فارسی مرقوم فرموده‌اند و مشتمل است بر مقدمه و ابوابی :

مقدمه - در تحریص و ترغیب بزراعت

باب اول - در بعض مسائل که ذکر آنها لازم است

باب دوم - در شروط قبل از زراعت کردن است

باب سوم - در آداب زراعت کردن است

باب چهارم - در آبیاری کردن است

باب پنجم - در کود

باب ششم - در زراعت شتوی و صیفی

باب هفتم - در حصادی

باب هشتم - در آداب انبار ساختن و انبار کردن اجناس

- (ملحق) رساله در قوس الرحمن در جواب آخوند ملا محمدصادق گوکی

- (ملحق) رساله در پیشگیری و معالجه وبا

فصل نهم - در ذکر کتبی که در علوم غریبیه مرقوم فرموده‌اند.

- رساله - در اختلاج اعضاء

و حکمت کلیه اختلاج و تأثیری که بواسطه اختلاج هر عضوی پیدا می‌شود و وجه مناسبت آن در جواب یکی از اهل همدان مرقوم فرموده‌اند

- رساله - جواب آقا سید حسین جندقی

در شرح عبارتی از سید مرحوم اعلی‌الله مقامه در علم تکسیر حروف

- رساله - در علم خیوط که باصطلاح ماسه می‌گویند

- رساله - در علم قیافه

که در جواب یکی از اخوان مرقوم فرموده‌اند مشتمل است بر مقدمه و چهار باب :

مقدمه - در بیان اینکه ظاهر عنوان باطن است

باب اول - در کیفیت خلقت از ابتداء تا انتها بقدرتی که در این علم بآن احتیاج است

باب دوم - در بعض حکم و اسراری که لابد از ذکر آنهاست

باب سوم - در بعض شروط و حکمتها در حکم بقیافه

باب چهارم - در بیان بعض احکام قیافه که ذکر آن ضرری ندارد

- رساله - در جواب حاج عبدالحمید شیشه از یکی از مسائل متعلقه بعلم ماسه

- رساله - در جواب بعض اهل همدان از مسائل زیر :

- ۱ - استخراج اسم در علم رمل چگونه است
- ۲ - کیفیت تعیین طول و عرض و عمق دفین در علم رمل چگونه است
- ۳ - مراد از رمل باطن چیست
- ۴ - قاعده تعمیر مربع ذی الاربعه باسم باسط و جاصل و وهاب بقاعده ذی الكتابه چگونه است در ۱۵۳ بیت

- فصل دهم - در ذکر کتبی که در جواب سؤالات متفرقه مرقوم فرموده‌اند.

- رساله - در جواب آقا سید ابراهیم همدانی از مسائل زیر :

۱ - مرحوم آقا اعلی الله مقامه در مقدمه جامع درباره سید مرحوم (اع) میفرمایند : ماکان یجوز ان يجعل الواسطة بين حبین میتا و لايجوز تقليد الميت ابتداء و بقاء على تقليده الاول ، و در آخر مقدمه میفرمایند : و ان يجعل كتابي هذا صدقة جارية مدي الدهر و منتهي الايام ، وجه جمع بين اين دو فقره را بيان فرمائيد

۲ - معنی فرمایش پیغمبر صلی الله عليه و آلہ چیست : اذا وقع الولد في جوف امه صار وجهه قبل ظهر امه ان كان ذكرا و ان كان اثني صار وجهه قبل بطن امه

۳ - از شرح حدیث جابر که بعد از آنکه پیغمبر (ص) بیان کیفیت خلق ولد را فرمودند عرض میکند : هذه حالنا فكيف حالك و حال الاوصياء ، الخ

۴ - سؤال از معنی اینکه فرموده‌اند قل هو الله احد ثلث قرآن است و اگر کسی آن را سه مرتبه بخواند مثل این است که همه قرآن را خوانده

۵ - استفسار از باطن بروج اثنی عشر و اینکه آیا جمیع اسماء معروفه آنها مأثر از صادقین (ع) است یا نه و وجه مناسبت بین ظاهر با باطن آنها

۶ - از تفسیر آیه کریمه : اولمیر الذين كفروا ان السموات و الارض كانتا رتقا ففتقا هما ، برمیآید که قبل از هبوط آدم علي نبینا و آلہ و عليه السلام چیزی از نباتات و حیوانات نبوده است رتق بودن آسمان و زمین از جهت نقص آن دو بوده یا چیزی دیگر

۷ - در این آسمان و زمین آیا وقتی بوده است که چیزی مذکور نباشد

۸ - مراتب شئ که از آنها به ستة ايام تعبير میآورند زمانی هستند یا نه

۹ - استفسار از ابوین عالم کبیر در نشأتین

۱۰ - استفسار از طول عمر دنیا که اول آن کی بوده و آخر آن کی خواهد بود و آیا اندازه‌گیری آن با لیل و نهار است یا بطور دیگر

۱۱ - استفسار از احوال برزخ

۱۲ - کوakkبی که پیش از این نبوده‌اند ممکن است بعد از این متکون شوند

۱۳ - حکمت طبیعی این چیست که عقربه مقناطیس هر طرف آن مایل به جهتی می‌شود

- رساله - در جواب میرزا اسحق خان (ملحق) این رساله بنام اسحقیه نیز معروف است .

از مسائل زیر :

۱ - سؤال از سرایت وجود و فرق مذهب شیخ مرحوم اعلی الله مقامه و ملا صدراء

۲ - اگر در این امور نزاع لفظی باشد که از شأن اهل حکمت نیست

۳ - اگر مدرکی از سنخ خداوند در خلق هست که همان مبدء خلق است و همین اطلاق وجود است و اگر نیست چه اثبات می‌شود و چه شایسته پرسش است

۴ - معنی : انا لم اعبد ربا لم اره ، چیست

۵ - اگر کسی بگوید ، خود اوست لیلی و مجنون و وامق و عذرا ، معنی این است که او اوست و جز او نیست منتهی تعبیر بدی آورده

۶ - در عرصه شرع فخر از برای فعالیات است و خداوند دارای جمیع کمالات است بالفعل پس هر کس بالفعل احکمی و اجمع باشد او را باید پسندید و اسوه قرار داد

۷ - بدلیل عقل اثبات نبوت عامه می‌شود ولی اثبات نبوت خاصه چگونه خواهد بود

۸ - زید که در این دنیا متشرع شده و بقول شارع عمل کرده در آن دنیا چگونه جزا می‌باید

۹ - معنی قیامت صغیری و کبری چیست

۱۰ - پس از مرگ ، بدن اصلی زید که صورت زید است و زید بآن قائم است و آن بزید قائم چیست

۱۱ - اگر خالی در اخلاط بدن زید پیدا شود زید واجد هیچ چیز از آنچه درک کرده بود و درک می‌کرد نیست پس چگونه است وقتی که بنیان این بدن از هم بپاشد

- ۱۲ - چرا بفساد بدن نباتیت و حیوانیت برطرف میشود و انسانیت باقی میماند
- ۱۳ - تالی مشایخ را بچه باید شناخت بعلم یا تقوی یا چیز دیگر
- ۱۴ - اگر جمعی مدعی این مقام باشند بین آنها بچه نحو باید تمیز داد و اگر همه در یک عرصه باشند ناطق باید یکی باشد یا همه

- رساله - در جواب سوالات مبهمه سید باقر :
- ۱ - کدام ثلثه است که بدون سبعه ده تا است
- ۲ - یا من عبده العاصی بعصیانه و ذکره الناسی بنسیانه ، اگر حدیث است معنی آن را بفرمائید
- ۳ - دکة القضاة مكان چیست و بیت طشت کیست
- ۴ - اسم بلبلی که در صدرة (کذا) المنتهی دائمًا مشغول ترنم است چیست و ذکرش چیست
- ۵ - سبب ثقيل از برای آن چند حرکت است سبب خفیف چند حرکت دارد
- ۶ - طمثایله اسم کدام سلطان است
- ۷ - تثلیث بچه طریق تربیع است

- ۸ - سفر از حق الی الخلق که کلیات آن هزارهزار است چگونه بایست طی شود بعض منازل آن را بفرمائید طوری باشد که باقی را خود بفهمیم

- رساله - در جواب میرزا جلیل پسر ملاباشی از مسائل زیر :
- ۱ - سروجوب غسل میت و غسل مس میت چیست
- ۲ - معنی خلق خداوند اشیاء را بر حسب قابلیات چیست و قابلیات از کجا آمده‌اند
- ۳ - حقیقت طی الارض را بیان فرمائید
- ۴ - پیغمبر (ص) که مبعوث بر جمیع خلق است زبانش مخصوص عربی است پس معنی : ما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه ، چیست
- ۵ - در حدیث است : ان علم النجوم لا يعلمه الا نحن و اهل بیت فی الهند ، مراد از اهل بیت در هند چیست

- جنگ - مشتمل بر مطالع متنوعه مختلفه

- رساله - در جواب میرزا حسن اصفهانی از مطالع زیر :

- ۱ - میگویند شما ادعای تالی بودن مشایخ را دارید اگر راست است چرا اظهار نمیفرمائید و همه را آسوده نمیفرمائید
- ۲ - سؤال از حقیقت سفینه در قصه خضر و موسی علیهم السلام
- ۳ - سؤال از حقیقت غلام که میفرماید : کان ابواه مؤمنین
- ۴ - سؤال از حقیقت جدار در قصه خضر علیه السلام
- ۵ - سؤال از حقیقت ذوالقرنین و حقیقت سیر او و معنی مطلع و مغرب شمس و عین حمه
- ۶ - سؤال از حقیقت یأجوج و مأجوج
- ۷ - سؤال از معنی حدیث رأسالجالوت که خدمت امام علیه السلام عرض میکند : اخبرني ما الكفر و ما الايمان ، الخ
- ۸ - سؤال از حقیقت کبد ثور و حوت که اول طعام اهل جنت است
- ۹ - سؤال از حقیقت کافور و زنجیل که اهل جنت بعد از طعام مینوشند

- رساله - در جواب سائلی از اصفهان (ظاهرا میرزا حسن اصفهانی بوده)

از مسائل زیر که از رسائل ایشان بر او مشکل شده بوده :

- ۱ - آنچه در مقناطیس فرموده اید اهل مقناطیس که در این بلده هستند بالاتفاق برخلاف میگویند
- ۲ - فرموده اید نسبت دفع بافلات خطأ است آقای مرحوم اعلی الله مقامه نسبت داده اند
- ۳ - در سوانح فرموده اید واهمه درک نسب میکند مرحوم آقا فرموده اند متفکره درک نسب میکند
- ۴ - فرموده اید عقل کلی مدرک جزئیات است و عقل جزئی مدرک کلیات و حال آنکه مشایخ فرموده اند عقل بذاته درک کلیات و معانی میکند و عقل کلی بواسطه احاطه بچشم هر چیز درک آن چیز میکند

- ۵ - لفظ اینا ث و اذکار در جائی استعمال فرموده اید معنی آن چیست
- ۶ - فرموده اید تولد کوکب تازه در ملک ممکن است طبیعیین و منجمین برخلاف میگویند
- ۷ - در جائی فرموده اید : حتمت علی نفسی ان لارد سائل ، این عبارت با : سلوانی قبل ان تفقدونی ، چه فرق دارد
- ۸ - در بعض رسائل بعد از اظهار سائل سرکار فرموده اید : اللهم اجعلني فوق ما يظنون ، ظن أنها كمال است و فوق آن امامت و نبوة

- رساله - در جواب حاج سید حسین یزدی از مسائل زیر :
- ۱ - در حدیث فرموده اند : فان فينا أهل البيت في كل خلف عدوا لا ينفون عنه تحريف الغالين و انتحال المبطلين و تأويل الجاهلين ، معنی تحریف و غلو و انتحال و مبطل و تأویل و جاہل چیست
- ۲ - در حدیث عرض میکند : و کم تكون الحيرة و الغيبة ، فرمودند : ستة أيام او ستة أشهر او ستة سنين ، مراد از اینها چیست
- ۳ - در حدیث خدمت حضرت باقر عليه السلام عرض میکند شما قائم آل محمد (ص) هستید میفرمایند :
کیف اکون انا و قد بلغت خمسا و اربعین ، الخ معنی این چیست
- ۴ - معنی این حدیث چیست : انا صبر و شیعتنا اصبر
- ۵ - سؤال از معنی حدیث مروی در عيون در کیفیت عقد بیعت و فسخ بیعت که چگونه میشود از اعلای خنصر تا اعلای ابهام عقد باشد و از اعلای ابهام تا اعلای خنصر فسخ باشد
- ۶ - آل مشتق از اول است با اهل

(رساله جواب آقا سید حسین در شرح چهل حدیث در در ثمین ذکر میشود)

- رساله - در جواب آقا سید حسین کربلائی از مسائل زیر :
- ۱ - سؤال از معراج و کیفیت آن و علت آن و اینکه نماز ظهر را چگونه در عرش فرمودند و در حینی که معراج فرموده بودند اگر کسی در منزل ایشان میرفت ایشان را میدید یا نه
- ۲ - انسا نی در عالم نفس بچه قسم بودند و بچه لغت با یکدیگر صحبت میکردند

- ۳ - انسی در بهشت باسم و صفت از هم ممتازند مثل این دنیا یا نه
- ۴ - در وقت گفتن ایاک نعبد خطاب نمازگزار بکیست
- ۵ - لباس مؤمن در برزخ و رجعت چگونه است
- ۶ - این حدیث را که در ارشاد روایت فرموده‌اند در اطاعت بنده تا اینکه میفرماید پای پویای او میشوم گویا شیخ مرحوم رد کرده‌اند و فرموده‌اند از طرق عامه است
- ۷ - اینکه در ارشاد فرموده‌اند هر چه در وجود مقدم است در ظهور مؤخر است لازم می‌آید رکن رابع که مؤخر است مقدم بر همه ارکان باشد جواب از این چیست
- ۸ - امت بعد از پیغمبر (ص) چند فرقه شده‌اند ناجی کدام است و عقاید آنها چه و علامت هالکین چیست و با آنها چگونه باید رفتار کرد

- خلیه -

در جواب یکی از اهالی رشت که از شرح حدیث : لا یفتر اهل بیت عندهم الخل، سؤال کرده مخصوصا در عالم فلسفه در ۴۰۰ بیت

- رساله - در جواب میرزا محمدحسن خان خبیرالملک از مسائل زیر :
- ۱ - کافر کیست و معنی کفر چیست
- ۲ - ما میگوئیم : کل مولود بولد علی الفطرة ، پدر و مادر را در موالید تأثیری قبل از تربیت نیست و حال آنکه فن و تجربه خلاف این را نشان میدهد
- ۳ - وجه اعتراض حکما و متکلمین مخصوصا شیخیه بر مثل افلاطونیه چیست
- ۴ - تسلسل را که حکما محال دانسته‌اند در بیضه و مرغ چه میگویند و سر این سلسله بکجا میکشد
- ۵ - حکما میگویند هیولی جوهر و قوه است قوه از اعراض است و با جوهر بودن منافات دارد
- ۶ - صورت جسمیه که میگویند جوهر است و از آن طرف نفس اتصال است چه معنی دارد
- ۷ - چرا مقولات را ده شمرده‌اند
- ۸ - زمان اگر مبدء زمانی دارد خلاف فرض است و اگر ندارد چطور اسم حادث و مخلوق بر آن نهاده‌اند

۹ - در کتب شیخیه می‌نویسند باید ذات باری را از هر چیزی منزه دانست حتی از وصف تنزیه و تقدیس و این مثل قول زنادقه اروپا است که میگویند ذات باری باید مجھول مطلق یعنی معصوم مطلق باشد

- رساله - در جواب حکیم دانیال همدانی از مسائل زیر :

۱ - از معنی : لا رطب و لا یابس الا في كتاب مبين

۲ - در جمیع کتب ثبت است که عزیز پسر یوزی کاهن است و کسی معتقد نیست او پسر خداست چطور خداوند فرموده : قالت اليهود عزیز ابن الله

۳ - خداوند میفرماید : تنزل الملائكة و الروح فيها باذن ربهم من كل امر ، پس همیشه باید حجتی از خداوند قائم باشد که همه امور بر او نازل شود و الا شب قدر بی‌ثمر میشود ۴۹۶ بیت

- (ملحق) درر

مجموعه‌ای بطريقه کشکول مشتمل بر مطالب و اشعار ۳۰۰ بیت تقریبا

- در ثمین

در شرح چهل حدیث که مرحوم آقا سید حسین یزدی سؤال نموده

۱ - از معنی حدیث حضرت موسی بن جعفر عليه السلام : يقول أن الله عز و جل خلق بيته من نور و جعل قوامه أربعة اركان ، الخ

۲ - از معنی عمودی که در حدیث میفرمایند بین خداوند و امام عليه السلام است

۳ - از معنی باب و معنی نور که در حدیث میفرمایند بین علي عليه السلام و بین نور خداوند بابی است که بخداوند نظر مینماید و خداوند باو نظر میفرماید

۴ - از معنی حدیث وارد در تفسیر عالم الغیب و الشهادة فقال الغیب ما لم يكن و الشهادة ما قد كانت

۵ - از شرح مشکلات حدیث شریف که شخصی خدمت حضرت پیغمبر (ص) عرض میکند : ینفعني حب علي في معادي ؟ و پیغمبر صلی الله عليه و آله فرمود : لا اعلم اسئل جبرئیل ، تا آخر حدیث شریف

۶ - از جمع بین اخبار میثاق و فرمایش حضرت صادق (ع) : ان الله تعالى ينقل العبد من الشقا الى السعادة و لا ينقله من السعادة الى الشقا

۷ - از شرح حدیث شریف که پیغمبر (ص) فرمودند : اسماء اهل بهشت در دست راست من است و اسماء اهل جهنم در دست چپ من

۸ - از معنی حدیث شریف : رأی المؤمن و رؤیاہ فی آخر الزمان علی سبعین جزءاً من اجزاء النبوة ، و وجه اختصاص این امر باآخرالزمان چیست

۹ - از معنی نظر بچشم هیبت و رشح و نفس در حدیث خلقت عالم

۱۰ - استفسار از معنی فرمایش حضرت صادق علیه السلام و بیان آن حضرت کیفیت دخول اعداء آل محمد (ع) را در آتش و مخلوط شدن شیعیان ایشان با ایشان

۱۱ - سؤال از وجه جمع بین اخبار واردہ در خلود اهل نار و فرمایش حضرت باقر (ع) بجا بر : لاتستعن بعدونا في حاجة و لاتستعطا و لاتسألہ شربة ماء انه ليمر به المؤمن في النار فيقول يا مؤمن الست فعلت باك كذا و كذا فيستحيي منه فيستنقذه من النار، الخ

۱۲ - سؤال از معنی حشر سقط و مناسبت لفظ محبنطئا که در حدیث در صفت سقط میفرمایند

۱۳ - از معنی حدیث شریف : سئل رسول الله صلی الله علیه و آله عن اسم الله الاعظم فقال كل اسم من اسماء الله اعظم ففرغ قلبك عن كل ما سواه و ادعه بأي اسم شئت، الخ

۱۴ - سؤال از معنی حدیث وارد در علامات محبین

۱۵ - از معنی فرمایش حضرت باقر (ع) : كان علي عليه السلام يعمل بكتاب الله و سنة رسوله فإذا ورد عليه شيء و الحادث ليس في الكتاب ولا في السنة ألممه الله الحق منه الهاما و ذلك والله من المعضلات ، و معنی حدیث ابو جعفر علیه السلام : ان عليا اذا ورد عليه امر مانزل به كتاب ولا سنة رجم فاصاب قال علیه السلام و هي من المعضلات ، و معنی حدیث ابی عبدالله علیه السلام : علم القرآن و الحلال و الحرام يسیر في جنب العلم الذي يحدث في الليل و النهار

۱۶ - سؤال از معنی قطب بودن ولایت آل محمد (ع) از برای قرآن و جمیع کتب که در حدیث شریف میفرمایند

۱۷ - سؤال از معنی حدیث : الجهل صورة رکبت في الدنيا اقبالها ظلمة و ادبارها نور

۱۸ - سؤال از معنی فرمایش حضرت صادق علیه السلام : الحزن من شعار العارفین لكثرة مواردات الغیب على سرائرهم ، الخ

۱۹ - استفسار از سر اسماء مذکوره در حدیث و وجه مناسبت و اختصاص آنها و آن این است : ان اسم النبي صلی الله علیه و آله في سماء الدنيا المجبی و في الثانية المرتضی ، الخ

۲۰ - وجه جمع بین اینکه هر چیزی در کتاب ثابت است و فرمایش پیغمبر (ص) که: عشرة اسماء خمسة منها في القرآن و خمسة ليس في القرآن، الخ چیست

- ۲۱ - از شرح فرمایش پیغمبر (ص) : ان الله يكره البخيل في حيote و الكريم في مماته
- ۲۲ - از معنی حدیث : بین المرء و الحکمة نعمة العالم و الجاھل شقی بینهما
- ۲۳ - از شرح حدیث : من عرف الفصل من الوصل و الحركة من السکون فقد بلغ مبلغ القرار في التوحید
- ۲۴ - از معنی حدیث : ان المیت یعدب فی قبره ببكاء الھی علیه
- ۲۵ - از معنی حدیث : کان کل شئ ماءا و کان عرشه علی الماء فامر الله عز ذکرہ الماء فاضطرم نارا،
الخ
- ۲۶ - از معنی تخفیف و تشدید که در حدیث فرموده‌اند قبل از چهل سال بندۀ در فسحه است و بعد از آن خداوند بهائیه میفرماید : قد عمرت عبدي عمرا فغلظا و شددا و تحفظا و اکتبنا علیه قلیل عمله و کثیره و صغیره و کبیره ، و وجه این اختصاص چیست
- ۲۷ - سؤال از معنی اصبعین در حدیث : ان قلوب بنی آدم کلها بین اصبعین من اصابع الرحمن یصرفها
کیف یشاء
- ۲۸ - استفسار از معنی حدیث : ان الله تعالى لم يجعل للمؤمن اجلًا في الموت يبقيه ما احب البقاء ، الخ
و ظاهر این حدیث با اخبار آجال منافی است
- ۲۹ - سؤال از وجه جمع بین : کل شئ احصیناه في كتاب ، و اینکه فرموده‌اند که هر عملی ثوابش در قرآن است جز نماز شب که ثواب آن بیان نشده است از جهت بزرگی آن
- ۳۰ - در حدیث است قرآنی در دریا افتاد و جز آیه : الا الي الله تصیر الامور ، همه‌اش از بین رفت وجه اختصاص این آیه بعدم محظوظ چیست
- ۳۱ - سؤال از معنی اتساع احادیث که در حدیث است : ذاك سلمان المحمدي ان سلمان منا اهل البيت
کان يقول للناس هربتم من القرآن الى الاحاديث ، تا اینکه میفرماید : و هربتم الى الاحاديث التي اتسعت
عليکم
- ۳۲ - در حدیث از پنج نفس مقدس به شمس و قمر و زهره و فرقان تعبیر آورده‌اند وجه اختصاص این
اسماء چیست
- ۳۳ - سؤال از معنی حدیثی که فرموده‌اند درختی است که اسم هر بندۀ روی برگی از آن است و وقتی که اجلش برسد آن برگ در دامن ملک الموت میافتد و جانش را میگیرد
- ۳۴ - در حدیث شریف است : الائمه من آل محمد عليهم السلام اولیاؤه المقربون و امره بین الکاف و النون ، مراد از امر بین کاف و نون چیست

۲۵ - در حدیث است که برای خداوند چهارهزار اسم است و در حدیث دیگر فرموده‌اند نو و نه اسم است وجه جمع بین آنها چیست

۲۶ - سؤال از معنی و علت اینکه در حدیث میفرمایند : ان الله عز و جل يقسم من خلقه بما شاء و ليس لخلقہ ان يقسموا الا به عز و جل

۲۷ - اینکه بمقدار فرمودند : لو عرض صبرک علی سلمان لکفر ، با افضلیت سلمان نسبت بمقدار منافات دارد

۲۸ - از معنی پنج جزء در فرمایش پیغمبر : ليس من امام يمضي الا و اوتی الذي من بعده مثل الاول و زيادة خمسة اجزاء

۲۹ - از معنی حدیث : القرآن كله ظاهره تقریع و باطنہ تقریب

۴ - از وجه جمع بین اخبار واردہ در اطفال و کسانی که حجت بر ایشان قائم نشده با اینکه فرموده‌اند : اولاد المشرکین مع آبائهم في النار و اولاد المسلمين مع آبائهم في الجنة

- رساله - در جواب عباسقلی میرزا از مسائل زیر :

۱ - دلیل عقلي و شرعی و حکمي بر قرائت سوره روم و عنکبوت در شب بیست و سوم شهر رمضان چیست و وجه مناسبت و اختصاص این دو سوره چیست

۲ - ملئکه چهارگانه کدامیک اشرفند و کدامیک اخس

۳ - تکبیرات ثلثه بعد از نوافل و سایر نمازهای مندوبه جایز است یا نه

- رساله - در جواب میرزا عبدالحسین اصفهانی از مسائل زیر :

۱ - سؤال از معنی اینکه فرمودند بنا بود ظهور در سنه هفتاد باشد بعد بدا شد

۲ - بیان مراد از خوردن آدم (ع) از شجره و عصیان او و اینکه خداوند میفرماید خواستم و کردند مراد عصیان شرعی است یا کوئی

۳ - سؤال از تعلیم دعائی جهت وسعت و عزت

- رساله - در جواب حاج عبدالحمید شیشه از دو مسئله زیر :

- ۱ - از کیفیت اصلاح نفس و سیر سالک بسوی خداوند
- ۲ - از کیفیت استخراج ملئکه از اسماء موضوعه در الواح

- رساله - در جواب میرزا عبدالعلی هندي از مسائل زير :

- ۱ - جسم ظاهري دنيوي امام عليه السلام متلاشي ميشود يا نه
- ۲ - در حديث است هر كه چهل جمعه متصل غسل نماید بدن او از تلاشي محفوظ ميماند پس ميبايسست
أنبياء بدنshan نپوسد چون در اين باب جد دارند
- ۳ - ملك الموت چه چيز قبض ميفرمайд روح فقط يا روح با جسم اگر با جسم است جسم برزخي است
يا آخروي
- ۴ - ملك نقاله چه چيز ميت را نقل ميکند
- ۵ - معني اين اخبار را بفرمائيد : شيعتنا منا خلقوا من فاضل طينتنا ، و : شيعتنا منا كشعاع الشمس
من الشمس
- ۶ - در عيد غدير و نهم ربیع الاول که گناه بر شیعه نمینویسند یعنی چه
- ۷ - زني در اول سال بلوغ در ماہ مبارک از روی جهالت آب خورده در این ایام متذکر شده و از همه
جهت ضعیف البنیه است چه بکند

- رساله - در جواب آقا عبدالله بهبهاني از مسائل زير :

- ۱ - سؤال از وحدت ناطق
- ۲ - تقليد اعلم واجب است يا نه
- ۳ - مقصود از قرای ظاهره نوع علماء و روائند يا قطب و مرکز
- ۴ - حکم ظاهري با حکم اولي در موضوع وحدت ناطق فرق دارد يا نه
- ۵ - جسد أنبياء و مؤمنين در قبر ميبوسد يا نه
- ۶ - سؤال از تأویل آيه : لاتدخلوا من باب واحد

۷ - معرفت کامل واجب است یا نه

۸ - ضروریات اربعه میزان معرفت کامل میباشد یا نه

- رساله - در جواب آخوند ملا علی اسکوئی (ملحق) این رساله بنام اسکوئیه نیز معروف است .

از مسائل زیر :

۱ - از شرح فرمایشی از شیخ مرحوم (اع) در شرح الزياره در باب معراج

۲ - از بیان وجه تردد در قول خداوند : ماترددت في شئ انا فاعله كتردي في قبض روح عبدي المؤمن

۳ - از وجه تعدد عوالم و آدمیین که در اخبار میفرمایند

۴ - سؤال از تفسیر ظاهر و ظاهر باطن آیات واردہ در ذی القرنین

۵ - معنی : أنا المرئي والمسمع ، چیست

۶ - علت چه بود که سلیمان ندانست آنچه مورچه دانست و موسی (ع) ندانست آنچه حضر (ع) دانست

۷ - حواس خمسه باطنی و خواص و افعال و صفت ادراک آنها را مفصلابیان فرمائید

۸ - سؤال از وجه تردد در فرمایش امام (ع) : صوموا الدهر الا العبدین لان الحسين عليه السلام قتل في يوم الجمعة او الاثنين ، و اشاره باسرار آن هم بفرمائید

۹ - سؤال از وجه تناقض بین : ثالث الثلث و ثالث الاثنين ، در عبارت لوامع الحسينیه

۱۰ - سؤال از معنی فرمایش امام عليه السلام در باب غدیر : يرفع القلم ثلاثة أيام من اعمال الناس و افعالهم

۱۱ - سؤال از عدد كبير و صغير و وسيط و فرق بین آنها

۱۲ - سؤال از زیر و بینه و فرق آنها

۱۳ - سؤال از معنی فرمایش سید مرحوم (اع) در رساله سیر و سلوک در ترقی آحاد بسوی عشرات و همچنین بسوی مات و الوف و وجه ترقی عشرات بسوی آحاد

۱۴ - کسی که حضرت امیر عليه السلام در حال رکوع خاتم خود را باو عطا فرمودند سائل بود یا ملک

۱۵ - سؤال از معنی فرمایش سید مرحوم (اع) : مادة الحمد بيان الشكل المربع و صورته شكل المثلث

- ۱۶ - سؤال از ترکیب نحوی : الحمام يوم و يوم لا ، يكثُر اللحم
- ۱۷ - سؤال از معنی آیه : فااضرب بعساک الحجر فانفجرت منه اثنتا عشرة
- ۱۸ - سؤال از آیه : و لقد ارسلنا رسلا من قبلك منهم من قصصنا عليك و منهم من لم نقصص ، مفهوم میشود که بعد از آن حضرت هم انبیائی میآیند و حال آنکه فرموده است : لا نبی بعدي
- ۱۹ - سؤال از معنی فرمایش شیخ (اع) در سلسله طولیه در کون و شرع و فرمایش مرحوم آقا (اع) در شرع

۲۰ - اگر زید از عمرو نماز و روزه خرید و عمرو قادر نشد که بجا بیاورد میتواند بجای آن نماز و روزه چیزی عوض دهد

۲۱ - سؤال از شرح فرمایش مرحوم آقا اعلى الله مقامه در اول جامع : و ان الحكم لا بد و ان يكون مشهودا محسوسا يقون مقام الله في خلقه ، الخ

- رساله - در جواب آقا میرعلی زنوzi از مسائل زیر :

- ۱ - سلسله طولیه در شرع و کون و امكان همه است يا در شرع و کون است يا در شرع تنها
- ۲ - فرق بين اثر و مؤثر و قطب و دائره چيست
- ۳ - معنی کون و شرع چيست
- ۴ - حقیقت سلسله طولیه چيست
- ۵ - چرا مشایخ (اع) مشیت را از جمله مراتب ثمانیه نشمرده‌اند
- ۶ - چرا مراتب هشت است نه کمتر نه بیشتر
- ۷ - در این ایام عمل بررساله جامع و هداية العوام جایز است ، يا واجب است فحص از کسی که اهل باشد برای روایت
- ۸ - حد فحص چه اندازه است

- رساله - در جواب آقا ملا علي طالقاني از مسائل زیر :

- ۱ - از اثبات وجود افلاک بدلیل عقل و نقل

۲ - از اقامه دليل بر اثبات تعدد افلاك

۳ - استفسار از دليل بر حرکت افلاك

۴ - از اثبات سکون ارض

۵ - استفسار از حقیقت کلfü که در قمر مشاهده میشود

۶ - از شرح حدیث : حق علی الله ان یدخل الضلال الجنة لان الناطق یموت و الصامت لاينطق

- رساله - در جواب آقا شیخ علی اکبر ملایری از دو مسئله زیر :

۱ - سؤال از حدیثی در تسمیه امام علیه السلام

۲ - سؤال از معنی : تناکحوا تناسلوا فاني ابا هي بكم یوم القيمة و لو بالسقط

- رساله - در جواب حاج علی محمد نراقی از مسائل زیر :

۱ - از حقیقت یأجوج و مأجوج و ظاهر و باطن و تفسیر و تأویل آنها

۲ - از معنی ظاهر و باطن و تأویل فرمایش امام علیه السلام : حرمة القرآن علی الله كحرمة الوالد علی ولده

۳ - در سجده عزائم استقبال و طهارت شرطند یا نه

-) کشکول -

در سه مجلد و بطوری که در اول آن مرقوم فرموده‌اند همه آنچه در آن است از مجريات نیست و مقصود یادداشت بوده و بفارسی یا عربی مرقوم فرموده‌اند

جلد اول - مطالب و اخبار و حکایات

جلد دوم - مسمی به روضه اشعار و احادیث

جلد سوم - در مطالب علمیه

- ۹۲۰۰ بیت تقریبا (حجم هر جلد جداگانه بترتیب ۲۸۰۰ ، ۱۴۰۰ و ۵۰۰۰ بیت تقریبا)

- لؤلؤ منثور

کشکول مانندی است که در آن اخبار و اشعار فارسی و عربی و حکایات نقل فرموده‌اند در ۱۷۰۰ بیت تقریبا

- رساله - در جواب آقا محمد همدانی از مسائل زیر :

۱ - سؤال از شرح حقیقت انسان

۲ - سؤال از شرح ثواب و عقاب که آیا باین بدن عرضی میرسد یا ببدن اصلی و مشکلاتی که در این موضوع داشته

۳ - سؤال از معنی فرمایش شیخ مرحوم (اع) در تحقیق معراج

۴ - سؤال از معنی لفظ معاد

۵ - تقلید مرحوم آقا اعلی الله مقامه را در فروع اذن میفرمائید یا نه

۶ - لفظ آغا را چرا با غین مینویسند و حال آنکه مشهور با قاف است

- رساله - در جواب آقا شیخ محمد طالقانی از مسائل زیر :

۱ - استفسار از فرمایش سید مرحوم اعلی الله مقامه که فرموده‌اند در آیه : فاما اراد شيئاً ان يقول له كن فيكون ، واوي که در کن مستتر است دارای شهادت حضرت حسین عليه السلام است در تکوین و تشریع

۲ - چرا خداوند در آیه : و اذ اخذ ربک منبني آدم ، نفرمود آدم و بنی آدم فرمود و فرق ظهورهم و ذریتهم در این آیه چیست

۳ - مراد از شهدنا در آیه فوق چیست

۴ - چرا در سوره قل اعوذ بعد از رب الناس ، الله الناس ذکر شده و حال آنکه الوهیت بر ربویت مقدم است

۵ - چرا خداوند در بعض آیات مثل : لا اله الا هو الحي القيوم ، نفي و اثبات فرموده و در آیه : هو الله الخالق، اختصار فرموده

۶ - اسم الله مقدم است بر جمیع اسماء خداوند چرا در سوره توحید قل بر هو مقدم شده و هو بر الله
مقدم شده

۷ - در قرآن یک جا میفرماید : شهد الله انه لا اله الا هو ، و جای دیگر میفرماید : الم الله لا اله الا هو ، و
سائل چندین آیه دیگر از همین قبیل در توحید ذکر کرده و سؤال از فرق بین آیات نموده

۸ - تطبیق : الله نور السموات و الارض ، با : في السماء الله و في الارض الله ، و : الله الذي له ما في
السموات و ما في الارض ، و : فورب السموات و الارض ، بچه صورت است

۹ - معنی تبدیل ارض و غیر ارض در آیه مبارکه چیست : يوم تبدل الارض غير الارض

۱۰ - بالاتر از مقام فؤاد چه مقامي است

۱۱ - سؤال از اینکه امر در دست کیست

۱۲ - خواهش اذن بجهة ختمی

- رساله - در جواب آقا محمد بنابی از مسائل زیر :

۱ - کلمه که امام زمان عجل الله فرجه در وقت ظهور میفرمایند و اصحاب متحمل نمیشوند سرکار
میدانید یا نه

۲ - بین حدیث و سنت و روایت و خبر و اثر فرقی هست یا نه و این کلمات در عالم تکوین با چه تطبیق
میشوند

۳ - اگر کسی با یکی از اصحاب مرحوم آقا (اع) مخالفت کند ولی نسبت بعالی رباني اظهار اطاعت کند
تکلیف در سلوك با او چیست

- رساله - در جواب آقا محمدباقر همدانی از مسائل زیر :

۱ - سؤال از معرفت حق و باطل در این سلسله

۲ - سؤال از مسئله از جفر که سید مرحوم اعلی الله مقامه از لفظ ولی الله اسم و لقب و کنیه حضرت
امیر عليه السلام را استخراج فرموده اند

۳ - در احکام شرعیه تقاید از مرحوم آقا (اع) جایز است یا نه

(جواب محمدحسن خان خبیرالملک در خبیرالملک گذشت)

- رساله - در جواب میرزا محمدحسن همدانی از مسائل زیر :

۱ - سؤال از معنی کون و شرع و علت اختلاف احکام آنها

۲ - اینکه فرموده‌اند : فرأیتك ظاهرا في كل شئ ، مختص نظر تکوینی است یا در شرع هم جاری است

۳ - سالکین محدودند و قری هم محدود : و كل شئ لا يتجاوز ما وراء مبدئه ، چگونه محدود در غير خود سائر شود و از خود خارج نمی‌شود با اینکه فرمود : سيروا فيها ليالي و أيام آمنين

۴ - بفرمائيد اقسام سیر در قری چند است و هر کسی اهل کدام سیر است

۵ - فرموده‌اند : ما ارسلنا من رسول الا بلسان قومه ، پس باید مولود کریم بصورت معادن باشد و کاملاً موجود باشد قبل التدبیر چرا حجر حیوانی را افضل گرفته‌اند با اینکه معدنی لباسی مناسب است

۶ - نافله روائب را بطريق صلوة عسر میتوان خواند یا نه

۷ - کیفیت سهلي در اثبات روح توپیا و کیفیت القاء آن بر زهره که رتبه شمسیت حاصل شود ان شاء الله بیان فرمائید

- رساله - در جواب محمدحسین خان فرزند محمدابراهیم خان میرپنج از مسائل زیر:

۱ - روزی که حضرت امیر علیه السلام فرمودند : سلونی قبل ان تفقدونی ، سعد و قاص سؤال کرد که چند موی در سر و ریش دارد چرا جواب حضرت با سؤال سعد مطابق نبود

۲ - اوامر تعبدی که از حضرت رسول صلی الله علیه و آل‌ه صادر شده از آنها دلیل باید خواست یا خیر

۳ - اگر امام علیه السلام قبل از خلقتش در دنیا امام است نباید کارهای دیگران از او سربزند و حال آنکه میگویند حضرت سیدشهداء علیه السلام موقعی که طفل بودند در دامن حضرت پیغمبر (ص) بول نمودند اگر اقتضای طفولیت این است پس امامت هم کسبا و متدرجا حاصل شده

۴ - بول حضرت پاک بوده است یا خیر

۵ - حضرت سیدالشهداء (ع) در زمان ظهور قائم عجل الله فرجه که رجعت می‌فرمایند مطیعند یا مطاع

- رساله - در جواب نواب میرزا محمدصادق یزدي از مسائل زیر :

۱ - از معنی حديث شریف که اعرابی آمد نزد پیغمبر صلی الله علیه و آله و عرض کرد : طمش طاح فغادر شbla لمن الشب فقال صلی الله علیه و آله للشبل ممیطا ، الخ

۲ - سؤال از شرح فقره دعای مروی در مهج الدعوات : و بكل اسم هو لك انزلته في كتابك او اثبته في قلوب الصافين، الى قوله: مقرة بالعبودية

- رساله - در جواب حاج آمیر محمدعلی رفسنجانی از مسائل زیر:

۱ - سؤال از شرح فقره دعای سحر: و لان ادخلتني النار لاخبرن اهل النار بحبي لك ، و فقره آخر موهم این است که امام عليه السلام شکایت خداوند را باهل نار میکند

۲ - در وقت ذبح میشود اکتفا باسمی از اسماء خدا بساير لغات نمود

۳ - ائمه عليهم السلام که اسماء خدايند میشود نام آنها را در وقت ذبح عوض اسم خداوند برد و جایز است و ذبیحه حلال است یا نه

- رساله دیگر - در جواب حاج آمیر محمدعلی رفسنجانی از دو مسئله زیر :

۱ - سؤال از وجه جمع بین بعض آیات مثل : فسبح باسم ربک العظیم ، که دلالت میکند بر اینکه تسبیح خدا را بواسطه اسماء باید نمود و آیات دیگر مثل : سبح اسم ربک الاعلی، که در آنها امر به تسبیح نفس اسم شده است و حال اینکه اسم غیر از مسمی است: و قضی ربک الاعبدوا الا ایاه

۲ - علت تسویه حد زنا در زانی و زانیه چیست

(رساله جواب محمدعلی ناظم الشریعه در ناظم الشریعه ذکر می شود)

- رساله - در جواب مستشار الوزاره در اختراع خط جدید و حکمتهايی که باید در آن ملاحظه شود

- رساله - در علم منطق

- رساله - در جواب میرزا محمدعلی نوري ناظم الشریعه از مسائل زیر :

۱ - سؤال از مدرک مفوض بودن امر خلق و حیوة و رزق و موت بملئکه اربعه و انبیاء اربعه علیهم السلام که احیاء هستند از اخبار و آیات

۲ - سؤال از بعض مسائل وقف

- رساله - در جواب یکی از اهل همدان

که با مرد مرحوم آقا اعلی الله مقامه نوشتند مشتمل بر چند سؤال :

۱ - در حدیث است : ان الله اذا اراد بعد خیرا نکت في قلبه نکته من نور و فتح مسامع قلبه ، الخ و خداوند میفرماید : فمن يرد الله ان يهدیه يشرح صدره للإسلام ، این حدیث و آیه منافی اختیار است

۲ - اگر شخص بسوء اختیار خود مخدول بشود باید بكلی مأیوس باشد یا راهی برای نجات او هست

۳ - در آیه : و من يضل الله فلا هادي له ، مراد این است که هدایت نمیشود یا اینکه هادی جز خداوند نیست

۴ - اذکار و اورادی که معروف بذکر خفی و جلی است مداومت بر آنها چگونه است و اذن مرشد یا عالم شرط است یا نه

۵ - اهل باطل چطور در اثر ریاضات تصرف در خیالات میکنند و از اخبار آینده خبر میدهند

۶ - خداوند که خلق نکرده مگر برحمت و مؤثر جمیع خلق است چرا خلق بعضی سعید شدند بعضی شقی مؤثر یک و اثر دو یعنی چه ۷ - چطور بود یزید عليه اللعنه نتوانست نماز غفیله که حضرت سجاد علیه السلام باو تعلیم فرمودند بجا بیاورد

- رساله - در جواب سائلی در شرح آیه : يا آدم اسكن انت و زوجك الجنة ، و خبر فطرس

- رساله - در جواب بعض اخوان از مسائل زیر :

۱ - ابوین شرعیین متصلین آیا مراد از اب متصل امام منظر (ع) یا نایب او است و آیا مراد از ام چیست و آیا در این زمان ما مکلف بمعرفت آن دو و معرفت برادر بزرگتر و اخوان ثقه هستیم

۲ - سؤال از حقیقت ظاهر و ظاهر ظاهر و باطن ظاهر و تأویل آن و باطن باطن و تأویل آن و باطن تأویل

- یادداشت‌هایی در ذکر بعض منامات که در طول عمر خود دیده بودند

- رساله - در جواب یکی از اصدقاء از مسائل زیر :

۱ - غلام به زنی که صاحب او است محروم است یا نه

۲ - آب مخصوص را غاصب و غیر غاصب در وضو و غسل میتوانند استعمال بکنند یا نه

۳ - سؤال از احکام زمین مخصوص

۴ و ۵ - حمامهایی که با آب روان آب میشود و يحتمل که صاحب آن یا مستأجر راضی نباشد در غسل و وضو میتوان استعمال نمود

۶ - شخصی چشمی جاری کرده صدقه آن را برای مصرف منازل وقف کرده حال منازل زیاده شده و صاحبان چشمی میگویند بر آنها ضرر دارد و راضی نیستند ، از حوضها که در این منازل است و از این آب پر میشوند میتوان در غسل و وضو استعمال کرد یا نه و بعضی از صاحبان منازل از بعض صاحبان آب اذنی گرفته‌اند اربابان آب بعد از مردن آن صاحبان آب بسا راضی نباشند استعمال میتوان نمود یا خیر

۷ - برای ابدان بالاتر از بدن ظاهري از حس مشترک تا فؤاد هنگام نماز هر یک را عملی هست که باید عمل نمایند یا خیر

۸ - نقیب و نجیب در مقام شخصیت ظاهر باید مطلع بر جزئیات باشند یا نه

۹ - اطلاع نقیبا و نجبا بر زیرستان آیا مانند اطلاع انسی بر حیوانات است یا فوق آن است

۱۰ - آیا این اعتقاد صحیح است که گاهی ممکن است ارکان امر خود را از نقیبا و نجبا ظاهر کنند گاهی امام گاهی پیغمبر

۱۱ - مردم امروز در کدام قریه سیر میکنند و آیا میشود که در زمان غیبت نایب امام ظاهر شود و جهاد بشمشیر نماید و باید اطاعت کرد یا خیر

۱۲ - از فرمایش حضرت امیر علیه السلام که میفرماید ظاهر میشوم در صور هر طور که بخواهم میتوان استدلال بر امامت مطلقه نمود یا خیر

۱۳ - نقره که بمقام اکسیریت رسیده از طلائی که نرسیده اشرف است یا نه و اگر اشرف باشد بر این

قياس میتوان گفت که قطب نقبا از نبی که بر نفس خود مبعوث است اشرف است

۱۴ - در اغلب رسائل میفرماید دعا مستجاب نمیشود مگر از راه ، جان نثار هنگام دعا بزرگان و انبیاء و ائمه علیهم السلام را شفیع قرار میدهم و باز مستجاب نمیشود علت چیست

۱۵ - از فرمایشات بزرگان همچو فهمیده‌ام که مقصود از خلقت خلق جز عبادت نیست و عبادت معرفت است و آن شناختن خداوند و پیغمبر و ائمه (ص) و شیعیان ایشان است و عبادت حاصل نمیشود جز با دوستی دوستان و دشمنی دشمنان ایشان

۱۶ - از فرمایشات چنین فهمیده‌ام که در جمیع عوالم شیعیان واسطگان بین ما و ائمه و پیغمبر (ص) هستند و معرفت ایشان بنورانیت معرفت آنهاست و راهی دیگر نیست

۱۷ - سؤال از اینکه جمیع صفات ائمه و پیغمبر (ص) مظہر دارد آیا عصمت هم در جمیع عوالم حتی عالم اعراض مظہر دارد یا نه و خطأ و سهو منافی با عصمت است یا خیر

۱۸ - نماز اشرف عبادات است آیا در جمیع عوالم باید رو بصفات الله نماید و خدا را عبادت نماید حتی ظاهر عرضی یا خیر

۱۹ - مطالقات ملک ظهوری جز در مقیدات دارند یا نه

۲۰ - می‌بینیم بعضی را که در همه چیز آنها را بر خود مقدم دانسته بودم بعد از پنجاه شصت سال لغزیده‌اند وقتی که آنها را خداوند حفظ ننموده فدوی جان نثار بطريق اولی قابل حفظ نیست الی آخر عبارته

۲۱ - گاهی حرارتی دارم و مراقبت اعمال شرعی را ظاهرا و باطنًا دارم گاهی هم چنان اعراض دارم که از هیچ خلاف اکراه ندارم و هر چه عزم بمراقبت مینمایم پس میروم چاره این درد چیست آیا باین راضی باشم و بگویم در قبض و بسطم یا اینها گول زدن شیطان است .

-رساله - در جواب بعض اهل همدان از مسائل زیر :

۱ - وجه تسمیه اول و ثانی به ابوالفحیل و حبتر چیست

۲ - سفر برای صید لهو حرام است یا خیر

۳ - سؤال از سر افزودن دو رکعت بر نمازهای پنجگانه که چرا در صلوة صبح و مغرب تخلف میکند

۴ - رمزی که شیخ مرحوم (اع) در شرح شجره مبارکه میفرمایند مراد چیست و اسم آن شجره بفارسی کدام است

۵ - در حدیث است زائد الخلقه و ناقص الخلقه قبول ولایت نمی‌نمایند حال اگر اظهار ولایت نمودند

تصدیقشان باید کرد یا تکذیب

- ۶ - سؤال از معنی وحدت ناطق و مقصود از آن و برهان آن و اینکه امروز که ناطق است
- ۷ - آیا بر علما جایز است که آنچه از اخبار می‌فهمند عمل کنند و فتوی دهند یا باید از یک نفر روایت کنند اگر جایز است پس وحدت ناطق چه معنی دارد

رساله - در جواب بعض از دوستان در جمع اخبار رزق و رفع تعارض بین آنها

رساله - در جواب بعض دوستان از مسائل زیر :

- ۱ - در اخبار بسیار ما و شیعیان ما فرموده‌اند ، سادات در کدام مندرجند در نحن یا در شیعتنا
- ۲ - طینت سادات با طینت شیعه فرق دارد یا خیر
- ۳ - سؤال از معنی : کفر من هذه الامة عشرة ، تا : و منها ناكح البهيمة
- ۴ - سؤال از معنی حدیث : الشیعة ثلاثة ، تا آنکه فرمود : من استأكل بنا افتقر ، معنی افتقر چیست و هر سه فرقه شیعه باشند تعجب است
- ۵ - اینکه در یک عصر دو امام نیست مگر اینکه یکی صامت است این مخصوص باین امت و مقام امامت است یا در امم دیگر و غیر مخصوصین هم جاری است

رساله - در جواب بعض اخوان از مسائل زیر :

- ۱ - انسان عاقل بعد از شناختن حجت عصر راهی و سبیلی باید بپیماید یا بمعرفت او قناعت کند
- ۲ - خداوند برای هر عملی اثرباری قرار داده برای طاعت اثرباری است و برای معصیت اثرباری چه نوع عمل باید کرد که مقرب حضرت سلطان شد
- ۳ - برای نور مبدء هست برای ظلمت هم مبدء هست یا نه اگر باشد دو مبدء لازم می‌آید و باید لامحاله یکی بر دیگری مقدم باشد مشروحًا بیان فرمائید

- (ملحق) رساله در آداب و رسوم و حکم و علوم که فقط مختصري از آن نوشته شده

-رساله - در جواب از شبهه که وارد آمده بود در باب فرمایش حضرت باقر (ع) که فرمود کشند
جدم را طوری که رسول خدا صلی الله علیه و آله نهی فرموده بود که کلب را اینطور بکشند

-رساله - در جواب بعض اخوان شیراز (ملحق) در اصل بعض اخوان تبریز فرموده‌اند.

از مسائل زیر :

- ۱ - با وجود آنکه جن در حس مشترک مأوی دارد چگونه در اجساد دنیوی تصرف میکند
- ۲ - بعضی نقل میکنند جن سنگ میاندازد یا بشکل گربه میشود یا آدم را میبرد صحیح است یا نه
- ۳ - در ظهور دولت حق در کتب ذکری نشده که با توپ و تفنگ قتال میشود آنوقت این توپ و تفنگها
چه میشود و آیا کارگر نیستند و چگونه چنین چیزی میشود .

- رساله - در جواب یکی از اجلاء از اهل مراغه از مسائل زیر :

- ۱ - مشهور است که بعد از نماز و در ختم مجالس روضه زیارت صاحب‌الزمان علیه السلام را بر
زیارت حضرت رضا علیه السلام مقدم میدارید و در زمان مشایخ این عادت نبوده
- ۲ - میگویند شیخیه رفع صوت را مختص باذان اعلام میدانند نه اذان نماز
- ۳ - میگویند امر تجوید و قرائت را این طایفه سهل میگیرند فتوای سرکار چیست
- ۴ - میگویند اصول دین را چهار میشمرید
- ۵ - در نماز اقتدا به بالاسریه جایز است یا نه
- ۶ - اگر کسی شما را از نقیا و نجبا بشمرد درباره او چه میفرماید مرحوم آقا (اع) که از چنین کسانی
تبری فرموده‌اند
- ۷ - کسی که در امور شرعیه از شما تقلید نکند مؤمن است یا نه

- ۸ - چه میفرماید در این حدیث که فرمود : ان الكعبة لها اربعة اركان ، الخ و علت اربعیت کلماتی که
بنای اسلام بر آن گذاشته شده چیست و معنای آن چیست

- ۹ - در کلمه توحید چرا فقط حروف الف و لام و هاء است و چرا ۲۱ حرف است و استثناء را برای چه
آورده‌اند و فرق بین لا اله الا الله و لا اله الا هو چیست و معنی ظاهر کلمه توحید و ظاهر ظاهر و باطن و
باطن باطن و تأویل آن چیست و معنی اینکه میگویند لا اله الا الله منطبق بر جمیع مراتب توحید است

- ۱۰ - بعض اخبار مثل خبر اخراج عظام یوسف (ع) دلالت بر بقاء اجساد انبیاء دارند و بعضی دلالت دارند که جثه نبی و وصی بیش از سه روز در زمین نمیماند وجه جمع چیست
- ۱۱ - معنی این حدیث چیست که شخصی از قبر حضرت موسی (ع) سؤال میکند میفرمایند : عند الطريق الاعظم عند الكثيب الا حمر
- ۱۲ - دلیل افضلیت ائمه بر انبیاء علیهم السلام از قرآن چیست
- ۱۳ - مؤمن افضل است یا ملئکه.
- ۱۴ - چرا امیرالمؤمنین علیه السلام امر بقتل کفار و قطع قرآن و تخریب آن و هتك حرمت آن فرمود با آنکه آن یکی از دو ثقل است و معنی فرمایش ایشان: انا کتاب الله الناطق، چیست.
- ۱۵ - در رأس این مأة مجدد کیست.
- ۱۶ - معنی این کلمه چیست که ذوالجناح در روز عاشوراء گفت : الظليمة الظليمة من امة قلت ابن بنت نبیها.

برای اطلاعات بیشتر به کتاب الفهرست مرحوم آقای حاج ابوالقاسم خان ابراهیمی اعلی الله مقامه مراجعه کنید.